

† DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Educația tinerilor este misiune sfântă și coresponsabilitate socială*

La începutul anului universitar 2024-2025, adresăm un mesaj de binecuvântare tuturor studenților și profesorilor din învățământul universitar și postuniversitar, dorindu-le mult ajutor de la Dumnezeu în activitatea de studiere, cercetare și aprofundare a valorilor spirituale și științifice.

Biserica și Universitatea sunt chemate să redescopere bucuria dialogului dintre teologie și știință, nu numai pentru depășirea divergenței artificiale sau aparente dintre ele, ci mai ales pentru cooperare în formarea unei etici sociale, care să contribuie la păstrarea și promovarea valorilor educaționale autentice și perene.

Aceste două instituții reprezentative ale societății românești pot să aprofundeze cooperarea în vederea formării tinerilor, ca aceștia, la rândul lor, să cultive valorile credinței și ale culturii creștine: iubirea față de oameni și de natură – creația lui Dumnezeu, solidaritatea creștină, prietenia, respectul față de Familie, Biserică, Școală și popor, precum și dialogul cu alte popoare. Prin urmare, este necesar ca lucrarea spirituală și educațională de îndrumare și de susținere a tinerilor să fie luminată de convingerea că toți tinerii sunt o binecuvântare a lui Dumnezeu pentru Familie, Biserică și Societate.

La începutul fiecărui an universitar, Domnul Iisus Hristos ne dezvăluie prin *Parabola Semănătorului* că în sămânța pe care o seamănă și în pământul în care se seamănă există o putere: „Pământul rodește de la sine: mai întâi pai, apoi spic, apoi grâu deplin în spic” (Marcu 4, 26-28). La fel, există o putere în adâncurile sufletului omului care se luminează și crește prin sămânța cuvântului lui Dumnezeu. De aceea, profesorii sunt chemați să modeleze, să cultive sufletul studenților, pentru a crește intelectual și spiritual, profesional și social.

Educația creștină are ca obiectiv creșterea spirituală a tinerilor, după modelul Domnului Iisus Hristos: „Iar copilul creștea și se întărea cu duhul, umplându-se de înțelepciune, și harul lui Dumnezeu era asupra lui” (Luca 1, 40).

Patriarhia Română, prin proiectele adresate tinerilor (*Întâlnirile tinerilor ortodocși din toată lumea*, activitățile *Asociației Studenților Creștin-Ortodocși Români* – A.S.C.O.R., Programul Național Catehetic „*Hristos împărtășit copiilor*”, Proiectul educațional „*Alege Școala!*”, tabere de tineret, pelerinaje pentru elevi și studenți, proiecte social-filantropice și cultural-educaționale), propune și susține refacerea legăturii tinerilor cu o comunitate vie, mărturisitoare și rugătoare, în vremuri provocatoare, atât pentru suflet, cât și pentru trup.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2024 ca *An omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor*, dorind să evidențieze importanța sănătății, ca dar de la Dumnezeu, în perspectiva prețuirii și sfințirii vieții. Asumarea propriei identități, întemeierea și apărarea familiei creștine, nașterea și creșterea copiilor în iubirea de valori netrecătoare, educarea tinerilor în spiritul credinței creștine, al unirii libertății cu responsabilitatea, constituie priorități permanente.

Aceste aspecte evidențiază importanța realizării unei educații integrative a tinerilor, în perspectiva formării lor spirituale și practice, ca tineri care participă și contribuie la viața Bisericii și a societății românești.

Cu prilejul noului an universitar 2024-2025, ne rugăm Milostivului Dumnezeu, Izvorul vieții și al înțelepciunii, să-i binecuvinteze pe toți studenții, profesorii și părinții, întru mulți și rodnici ani!

Cu multă prețuire și părintești binecuvântări,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

DIN SUMAR:

- *Debutul cursurilor pastoral-misionare la Cluj-Napoca*
– **DARIUS ECHIM**.....(p. 2)
- *Un nou catehism al Bisericii Ortodoxe, lansat la Cluj-Napoca*
– **DARIUS ECHIM**.....(p. 2)
- *Nevoia unei psihologii pozitive* – † **PS BENEDICT BISTRITANUL** (p. 3)
- *„Adevărul nu iubește nimic mai mult decât simplitatea adevărului”* (Muriel Barbery, *Eleganța ariciului*)
– **DIAC. EUGEN-ADRIAN TRUȚA**.....(p. 3)
- *Anul bisericesc - Anul plăcut Domnului*
– **PR. DR. BOGDAN-VIOREL GABOR**.....(p. 4)
- *90 de ani de la sfințirea Catedralei Moților din Huedin* – **PR. DAN-IONUȚ LUPUȚAN**..... (p. 5)
- *Legalizarea eutanasiei: critici și false argumente teologice*
– **PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA**.....(p. 6)
- *Implicarea Bisericii Ortodoxe Române în salvarea evreilor din România în anii 1940-1944: exemplul mitropolitului Nicolae Bălan. Mărturii orale și documentare* – **DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN** (p. 7)
- *Crâmpie din viața și lupta lui Avram Iancu. 200 de ani de la naștere* – **PR. GHEORGHE-DRAGOȘ BRAICA**....(p. 8)
- *Despre nădejde. O perspectivă filocalică*
– **PR. CĂTĂLIN PĂLIMARU**..... (p. 12)

* Mesajul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu prilejul începutului noului an universitar 2024-2025.

Debutul cursurilor pastoral-misionare la Cluj-Napoca

Darius Echim

In perioada 9-20 septembrie 2024, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, se desfășoară a 109-a serie de cursuri pastoral-misionare clericale în vederea obținerii gradelor profesionale în preoție, respectiv Definitiv și Gradul II. Participă 52 de clerici din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Seria de cursuri a debutat luni, 9 septembrie, în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă, prin săvârșirea unui Te Deum, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, care, la finalul slujbei, le-a adresat clericilor prezenți un cuvânt de învățătură și a evidențiat importanța acestor cursuri necesare în activitatea fiecărui cleric.

La deschidere au mai luat parte: decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca – arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, pr. lect. univ. dr. Bogdan Ivanov, cadru universitar al aceleiași facultății, coordonatorul acestor cursuri, și secretarul-șef al facultății – pr. Cosmin Trif.

Cursurile pentru obținerea gradelor profesionale în preoție au rolul de a forma și de a răspunde problemelor actuale pe care le întâmpină preoții în pastorație. Astfel, în cele două săptămâni de cursuri, clericii iau parte la o serie de prelegeri și discuții practice susținute de ierarhii clujeni și de mai mulți preoți profesori de la instituția de învățământ teologic clujean. Totodată, aceștia participă la programul liturgic din capela facultății și susțin meditații asupra unor subiecte de interes.

Miercuri dimineața, 11 septembrie, preoții cursanți vor primi binecuvântarea Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, care va oficia Sfânta Liturghie, în paraclisul facultății, după care va ține o prelegere pe tema „Incursiuni filocalice cu nuanțe pastorale”.

Vineri, 13 septembrie, de la ora 10:00, cursanții se vor întâlni din nou cu Părintele Mitropolit Andrei, care le va vorbi pe tema „Părintele spiritual și rolul lui în tămăduirea societății bolnave”.

Anunț

PAROHIE VACANTĂ (OCTOMBRIE 2024)

oct. 2, 2024

Posturi clericale categoria numire: **Preot paroh la Parohia Budești Fănațe, Protopopiatul Beclean, 260 suflete, categoria a III-a.**

- Pentru categoria numire se pot înscrie la interviu preoții cu vechime de cinci ani, precum și tinerii licențiați în teologie care au susținut examenul de capacitate. Interviuul va consta în susținerea a trei probe orale: predică, cateheză și liturgică.

- Dosarele candidaților vor fi depuse până în data de 30 octombrie 2024, la biroul consilierului administrativ bisericesc.

Un nou catehism lansat la Cluj-Napoca

Darius Echim

Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului a lansat o nouă carte în cadrul celei de-a 10-a ediții a Festivalului Internațional de Carte Transilvania (FICT), care are loc în Piața Unirii din Cluj-Napoca, în perioada 25-29 septembrie 2024. Noua apariție editorială, intitulată „Cred, Doamne, și mărturisesc! File de catehism ortodox”, este un catehism modern care își propune să ofere răspunsuri la marile întrebări spirituale ale omului contemporan, în special ale tinerilor, într-o formă accesibilă și clară. Cartea este un îndrumar esențial pentru credință, fundamentat biblic și patristic, cu referințe la mari teologi ortodocși contemporani.

Apărută recent la Editura Renașterea, lucrarea „Cred, Doamne, și mărturisesc! File de catehism ortodox” a fost lansată joi, 26 septembrie, începând cu ora 12:00, în spațiul de evenimente al FICT, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, precum și a mai multor clerici, teologi, oameni de cultură și tineri clujeni.

Au luat cuvântul și au prezentat noua apariție editorială: Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, sufletul și inițiatorul apariției acestui catehism, prof. univ. dr. Adrian Papahagi – cadru universitar la Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai (UBB) din Cluj-Napoca și pr. conf. univ. dr. Grigore-Dinu Moș – cadru universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă a UBB din Cluj-Napoca.

„Am crescut pe vremea comunismului. Religia fusese scoasă din învățământul public. Preoții mai îndrăzneți, în mod sporadic, făceau în biserică catehizarea copiilor lor, de fapt a tuturor credincioșilor. Eram foarte bucuși când ajungeam în posesia vreunui catehism tipărit în perioada interbelică. Părinții, formați în alte vremuri, ne transmiteau cât erau în stare. Când a venit libertatea, și religia a fost reintrodusă în școli, tare ne-am bucurat. Credeam că euforia ce ne-a cuprins în acest sens nu va mai dispărea. Dar, chiar dacă religia a reintrat în școli, încet, încet, valul secularizării se revarsă peste lume. Copiii și tinerii, pe lângă manualele de religie, ajung și în posesia unor catehisme sau învățături de credință tipărite acum câțiva ani. Ba și oamenilor mari le sunt de folos aceste îndreptare de credință și, când ajung în posesia lor, se bucură. Ne dăm seama că învățăturile de credință și catehismele le sunt de folos tuturor. Sfântul Apostol Pavel, referitor la propovăduire, spune: «credința este din auzire, iar auzirea, prin cuvântul lui Hristos» (Romani 10, 17). Iar cuvântul lui Hristos, transmis apostolilor și primilor creștini, este consemnat în Scripturi, în învățăturile de credință și în catehisme.

Totți creștinii, în general, și cei tineri, în special, au nevoie să-și întărească credința, iar ca un mijloc prin care fac lucrul acesta sunt învățăturile de credință și catehismele. În sufletele lor lucrează harul lui Dumnezeu primit la Botez, dar e nevoie și de efortul lor cu ajutorul căruia își limpezesc multe lucruri. Frământările cotidiene pot întuneca mintea noastră, de aceea e nevoie să ne-o luminăm. Sfântul Pavel ne spune că «dumnezeul veacului acesta a orbit mințile necredincioșilor, ca să nu le lumineze lumina Evangheliei slavei lui Hristos, care este chipul lui Dumnezeu» (2 Corinteni 4, 4). (...) Învățătura de credință tipărită acum, dorim să le fie de folos tuturor credincioșilor noștri, în general, și tinerilor noștri, în special, ca să le întărească credința și să le limpezească multe nedumeriri pe care oamenii le au”, a subliniat ierarhul în cuvântul înainte al cărții.

Evenimentul a fost moderat și prezentat de directorul Editurii Renașterea, preotul dr. Cătălin Pălimaru. „Am lansat la acest festival un catehism nou, pe care îl propune Bisericii Arhiepiscopia Clujului, o carte de învățătură ortodoxă atât de necesară pentru popor, realizată într-o expunere nouă, proas-

pătă. De la mijlocul secolului trecut nu am mai avut în România un catehism, cele existente fiind tributare unei abordări învechite. Noua apariție are multe părți elaborate într-o notă creatoare, adaptate, sperăm noi, omului de azi și problemelor pe care le ridică teologiei lumea de azi. Cartea este ancorată biblic și patristic și face trimitere, mai ales prin citările de pe marginea textului, la operele unor mari teologi ortodocși contemporani”, a spus pr. director Cătălin Pălimaru. Acesta a adăugat că lucrarea se adresează în special tinerilor, dar poate fi utilă și pentru adulții preocupați de învățătura de credință: „Spre deosebire de catehismele clasice, cel de față are un veșmânt grafic bogat care însoțește textul și îl pune mai bine în valoare.”

La acest catehism pentru tineri au lucrat ca autori următoarele cadre universitare de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai: Olimpiu-Nicolae Benea, Bogdan Ivanov, Grigore-Dinu Moș, Simeon Pinte, Cristian Sonea, Liviu Vidican-Manci și Cătălin Pălimaru (directorul Editurii Renașterea), sub grija și impulsul Părintelui Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, întregul proiect editorial fiind coordonat de Sectorul cultural al Arhiepiscopiei Clujului, încă din timpul părintelui lect. univ. dr. Bogdan Ivanov și continuat de actualul consilier cultural – pr. dr. Cornel Coprean. Concepția grafică de excepție îi aparține directorului Radio Renașterea – arhid. Dan Grigore Văscu, fiind inspirată din catehismul „Youcat”.

În nota redacțională a catehismului, colectivul de autori a mărturisit: „în alcătuirea acestei cărți am pornit de la Catehismul mic, redactat cu mai bine de o jumătate de secol în urmă, de mai mulți profesori de teologie sub impulsul părintelui Iustin Moiescu, la vremea când era Mitropolit al Ardealului, și care rămâne până astăzi cea mai la îndemână mărturisire de credință a Bisericii noastre. Ne-am bucurat și ne-a inspirat din reușitele creștinilor catolici, care au reușit să pună la îndemână tinerilor o adevărată bibliotecă de inițiere în tainele credinței, ce are în centru catehismul pentru tineri. Am dorit să rămânem pe drumul nostru și să găsim forma simplă, cât mai puțin încărcată, care să ne reprezinte pe noi și credința noastră și să fie fidelă Adevărului”.

„Suntem conștienți că secularizarea în care trăim tinde să ne răpească tot mai mult bucuria de a ne mira, după expresia lui Olivier Clement, și astfel să nu mai vedem viața în sfințenia ei. Vedem aceasta ca pe o provocare de a gândi instrumente noi care să comunice credința în mod special tinerilor într-un limbaj potrivit. Dar mai știm că, iubindu-L pe Dumnezeu și slujindu-i pe oameni, trebuie să le oferim tinerilor repere morale și de viață și să le împărtășim cuvântul mereu viu și actual al Scripturii, ca fundament al credinței și al vieții. Cu acest gând am pornit în realizarea acestei cărți, care vrem să fie o însoțire pe calea credinței, proaspătă și limpezită de prea multă teologie scolastică, deschisă și ancorată în viață, cu provocări de noi căutări și descoperiri. Chiar dacă rămân poate multe întrebări pe care nu le-am abordat și care fac parte din orizontul de așteptări al tinerilor de azi, avem satisfacția de a le fundamenta mai bine credința, convinși fiind că aceasta le va lumina și viața. (...) Nu le putem da tinerilor nicio garanție că vor fi mai credincioși sau mai buni citind această carte. Poate răspunsurile pe care le-am dat marilor întrebări de credință și de viață vor fi cele pe care și ei le căutau și atunci munca noastră nu a fost zadarnică. Putem să le spunem cititorilor noștri, care se bucură de tinerețea sufletului, că, având curiozitatea acestei aventuri a credinței, în primul rând se vor cunoaște mai bine pe ei înșiși.”

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Nevoia unei psihologii pozitive

Tradiția filocalică îl are în centru pe om stând în fața lui Dumnezeu. Numai în această ipostază cineva poate să spună ceva despre identitatea omului, de-a lungul unei istorii de căutare reciprocă, cu itinerarii ușoare sau complicate, cu momente culminante sau cu căderi abisale, cu întâlniri intense sau cu îndepărtări dureroase. Vom pomeni în acest context două adevăruri cu privire la om, ca fundament pentru orice încercare de a spune ceva despre el. În primul rând, omul este creat de Dumnezeu după chipul Său pentru viață, într-o neîntreruptă comuniune cu El. Însă, în al doilea rând, din perspectivă istorică, omul este o ființă căzută, care are nevoie de mântuire, descrisă ca vindecare. De aici și viziunea asupra Bisericii ca spital, unde Duhul, prin participarea ascetică a omului, ne reconstruiește, ne reconfigurează traseul vieții și ne așază în perspectiva veșniciei.

Multă vreme și poate chiar la timpul prezent, viața în Biserică a fost prezentată în termeni moraliști sau chiar juridici, în sensul nevoii de a observa numeroase legiuri, reguli, rânduieli, mai ales în termeni de restricție, într-un limbaj negativ - „Să nu...!” Și acest lucru pornind de la prezentarea moralei în cheie vetero-testamentară, dar cu prelungire și în cea a Noului Legământ, și de aici întrupată în viața obișnuită. Această

viziune face ca preocuparea ascetică să se concentreze pe lupta împotriva răului, descris în terminologia Părinților generic ca „patimă/ patimi”. În această zonă de referință se vorbește de „o patimă” generatoare de toate celelalte - iubirea de sine (filautia); în continuare se pomenește de trei patimi care stau la baza tuturor celorlalte - lenea (nelucrarea), uitarea (lipsa de raportare la experiența trecutului) și necunoștința (ignoranța). Însă cea mai răspândită împărțire care se păstrează în literatura ascetică indică existența a opt patimi mari, duhuri ale răutății, care „se dezvoltă” în alte multe „patimi fiice”. Doi autori patristici, mai ales, ne oferă această listă - Sfântul Ioan Casian și Evagrie Ponticul: lăcomia pântecelui, desfrânarea, iubirea de arginți, mânia, lenea, akedia, slava deșartă și mândria, succesiune de patimi ce suferă ulterior sensibile modifică de la un autor la altul. La toate acestea ni se indică, aproape pe modelul unei rețete în domeniul medical, indicații privind combaterea lor.

Termenul cheie pentru acest eseu este tocmai „combatere” sau „a combate”. Evagrie însuși are o lucrare intitulată „Antirrhethikos” argumentând sistematic lupta împotriva celor opt patimi. Această cale presupune a avea cunoștințe despre mecanismul lor de funcționare - origine, forme de manifestare, vigilență sau terapie, a te feri de ele, ca profilaxie, sau a le combate, în cazul nevoii de intervenție terapeutică. Oricum accentul se pune pe eliberarea de patimi prin combaterea lor.

În contextul deja prezentat îl aducem ca mărturie pe Sfântul Isaac Sirul, în călătoria spirituală pe care acesta ne-o propune, cu o scurtă observație, care, într-un fel, ne scoate de pe drumul obișnuit și ne așază într-o perspectivă diferită, prin accentul pe care îl pune. Vizavi de vindecarea de patimi acesta afirmă: „Mai bine este a scăpa de patimi prin aducerea aminte de virtuți decât prin împotriviri”. Sfatul, cu valoare de sentință, acceptă că poate exista o cale de vindecare

de patimi prin intermediul combaterii acestora, indicată de către autorul filocalic ca eliberare prin împotrivire. Acest lucru presupune lupta, cu toate armele aflate la dispoziție, împotriva răului întrupat de-a lungul acestor patimi, atât pentru a ne feri de ele, cât și, mai ales, de a ne elibera de acestea. Terminologia folosită indică o cale „agresivă”, de natură moral-ascetică, ce presupune tensiune și foarte multă trezvie. Dacă este vorba de o cale ascetică alăturăm trei însușiri capitale ale sale, din dorința de a descrie cât mai cuprinzător această perspectivă. Este vorba de silire, care merge împotriva firii dedată plăcerii, ce stă la baza exprimării patimii; este vorba de străduință, ca implicare a tuturor resurselor personale sau împrumutate în acest proces combativ; și este vorba de stăruință, care descrie această luptă în termeni de consecvență, ca acțiune susținută și sistematică. Oricum această primă cale este prezentată în termenii unei „psihologii negative”, care are în centru păcatul și patima.

Calea superioară indicată de Sfântul Isaac, fără să o conteste pe cea dintâi, este descrisă în termeni pozitivi, așezând, de data aceasta, în centru virtutea. Încercând o interpretare, autorul filocalic susține că un drum de vindecare mai rapid, mai motivant, mai puternic și cu rezultate mai sigure este gândul la virtutea corespunzătoare patimii, cu foloasele pe care aceasta le aduce, cu resursele pozitive de care dispune și cu forța determinantă la schimbare pe care o conține. Această perspectivă se asimilează unei „psihologii pozitive”, articulată frecvent și folosită intens în peisajul contemporan obișnuit. Omul actual, se argumentează, funcționează mult mai bine în această paradigmă pozitivă. În trecut, apelul la rău, la formele sale de expresie, utilizarea unei viziuni în termeni morali asupra vieții, apelul la un limbaj și un comportament combativ, în consecință, se

plia pe modelul antropologic al timpului. Însă, pentru generațiile contemporane, cu precădere cele tinere, prezentarea realității în termenii temerii și a luptei împotriva răului devine neagreată, ba chiar contestată. De aceea, apelul la „modelul profitului” în această abordare pare mult mai ofertant și motivant în asumarea unei vieți spirituale angajate. Privesc la virtute și, în felul acesta, vizez un conținut care poate să mă încante, să-mi ofere o stare de bine și să mă facă să-mi doresc și mai mult să lucrez sistematic și consistent pe această cale. În felul acesta, răul se diminuează de la sine, nu prin luptă, ci prin alegerea binelui opus, care îl și vedește în mizeria lui, dar îl și diminuează treptat, până la anihilarea lui.

Pe bună dreptate ni se cere să ținem cont de această perspectivă. Alături de Sfântul Isaac, Sfântul Ioan Casian, argumentează că există pericolul ca, gândind prea mult și prea intens asupra răului, acesta să ocupe nu doar locul central al vieții noastre, ci și timpul în care am putea săvârși binele. Într-un fel la ceea ce te gândești cel mai mult acea realitate îți devine „dumnezeu”. De aici și anumite comportamente nevrotice, agresive, ba chiar conspiraționiste vizavi de realitățile contemporane. Concentrarea pe patimi ne poate fura sensul lucrării virtuții și, mai ales, ne poate răpi ceea ce este în spatele acesteia. Scopul final al vieții spirituale nu este doar eliberarea de patimi și nici măcar lucrarea virtuții, ci desfătarea în dragostea și frumusețea viețuirii cerești, prin întâlnirea cu Domnul, însăși virtutea. Așadar, tema acestei maxime poate fi exprimată în forma aceasta: defăimăm răul nu preocupându-ne excesiv de el, ci privind către binele pe care-l putem dobândi, și, în felul acesta, ne aflăm motivația și resursele necesare pentru a parcurge un astfel de drum, care se arată ofertant prin ceea ce ne promite, nu doar la capătul său, ci și pe parcurs, tocmai prin raportarea permanentă la bine, ca sursă de trăire în bucurie, în așteptarea bucuriei neîntrerupte și desăvârșite.

Adevărul nu iubește
nimic mai mult decât
simplitatea adevărului(Muriel Barbery, *Eleganța ariciului*)

Diacon Eugen-Adrian Truța

Secretar eparhial

ă pot povesti cu ușurință că una din virtuțile cu certitudine neegalate ale Sfințelor Scripturi este simplitatea. Densitatea excepțională concentrată în stilul succint te izbește cu aerul unei uimiri antice de neajuns, fie că luăm în vedere descrieri cosmogonice, profetice, istorice, sapiențiale, lirice, dialoguri Dumnezeu-om, episoade oratorice de propovăduire (precum Predica de pe Muntele Fericirilor) sau de confruntare cu opoziții iudaice sau pur și simplu Apocalipsa Sf. Ap. Ioan.

Și nu e vorba a contextualiza și izola textul biblic într-o estetică caracteristică unei perioade de timp, ci de a accepta, de exemplu, că directetea cu care Mântuitorul Iisus Hristos spune: *Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el* (In 6, 56), i-a șocat până și pe contemporanii săi obișnuiți cu acest gen de discurs și abordări. Afirmatia este formulată simplu și are un conținut tare. O simți până în măduva oaselor. Nu lasă loc de eschivă și de asta o parte însemnată a ascultătorilor de atunci a făcut un pas în spate.

Genul acesta de frazare biblică este ca o întâmpinare dumnezeiască a minții noastre. Ne apropiem cu o oarecare mirare interesată de o expunere așa simplă și decisivă, convinși din primul minut că un verset e doar o fereastră prin care putem vedea mai departe orizontul. Inegalabila înțelepciune și putere a slavei lui Dumnezeu nu se ascunde după oglinda unor sapiențiale complicații umane. E aici și acolo, vizibilă din linia întâi a frontului.

În mod paradoxal, această simplitate a atras atât pe cei mai simpli și nealfabetizați în proporții masive, cât și pe elitiștii vremii de atunci și acum. Inteligența a înțeles valoarea și suplețea unui mesaj simplu.

Dacă privim estetica actului creator de azi, avem senzația că ceva din hyper-specializarea tehnicienilor a pătruns spiritul și asistăm la vaste mașinațiuni introspectice post-conceptuale și supra-intelectualizate. Totul este extrem de complicat și particular, într-o manieră care denotă un caracter slab al afirmațiilor. Totul a devenit relativ, nu mai există adevăruri tari, iar încercarea de a rosti azi propoziții cu conținut tare a devenit vecină cu ridicolul. Dozele de înțelepciune ce se vor alcătui în mod condensat nu au putere.

În acest peisaj căruia eu însumi sunt victimă și practician, puterea simplității cinstirii moaștelor se citește clar. Luna octombrie are farmecul acestor doi sfinți cu moaște întregi în țara noastră: Sf. Cuv. Parascheva (14 octombrie) și Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor (27 octombrie).

Sigur că vor fi existând și epopei admirative ale celor care ajung în rândurile pelerinilor sau poate unele relatări lipsite de evlavie necesară, dar sfinții aflați în raclă transmit un singur mesaj: *alegeți simplitatea adevărului* într-o lume stăpânită de sensibilități victimizante, de complicități egoiste, de relativizări îndoielnice, de autoreferențialitate și de conflicte perpetue.

Spunea cineva din cealaltă parte a baricadei: *când ești fericit, lupta de clasă ți se pare dintr-odată secundară* și mie îmi place să traduc creștinește această mică realitate. În ciuda sărăciei unor pături sociale, în ciuda nefuncționabilității unor sectoare sau domenii, a suferinței personale sau comunitare, trăirea intensă, fericită, a credinței, dă tonul simplității vieții.

Credința sfinților, felul cum au spus-o și o spun în mod tăcut stând sub baldachinele lor bisericești, ține lumea. Nu compensează, nu întrețin iluzia, nu anesteziază, ci aprind.

Nouă ne place să vorbim uneori de esențializare, dar sfinții primesc și dăruiesc acest dar al Scripturilor care este simplitatea adevărului, puterea și directetea ziditoare a existenței noastre, comunicate în fața sfințelor relicve la capătul unui efort de așteptare care poate însuma mai multe ore decât putem accepta în prealabil.

În final, cine e nedrept să nedreptățească înainte. Cine e spurcat să se spurce încă. Cine este drept să facă dreptate mai departe. Cine este sfânt să se sfințească încă. Iată, Eu vin curând, și plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui. Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfârșitul (Apocalipsă 22, 11-13).

¹ Muriel Barbery, *Eleganța ariciului*, Editura Nemira, București, 2009, pp. 264.

Anul bisericesc – Anul plăcut Domnului

Pr. dr. Bogdan-Viorel Gabor

Lata de 1 Septembrie a fiecărui an civil marchează începutul unui nou an bisericesc, așa cum Sfinții Părinți au stabilit încă de la Primul Sinod Ecumenic de la Niceea, anul 325. Tradiția Bisericii indică faptul că Mântuitorul Hristos își începe activitatea Sa publică la 1 Septembrie, atunci când El se afla în sinagoga din Nazaret și primește să citească, în auzul tuturor, din cartea marelui prooroc Isaia, mai precis profeția Mesianică ce vestea un nou început, regăsit și identificat în persoana Cititorului:¹ „*Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați, și să vestesc anul plăcut Domnului*” (Luca 4, 18-19; Isaia 61, 1-2). După anumite traduceri ale Sfintei Scripturi, acest an „plăcut” este tradus cu anul „bineprimit”² sau anul „de milostivire”³ al Domnului. Indiferent de nuanțele acestui termen, admitem faptul că acest an indică vremea în care Dumnezeu a binevoit să Își reverse milostivirea Sa asupra poporului care zăcea în moarte sufletească, anul mântuirii și al izbăvirii.

Hristos este, de fapt, începutul și sfârșitul, Cuvântul prin Care toate s-au făcut și Judecătorul prin Care toate se vor pecetlui la sfârșitul istoriei: „*Eu sunt Alfa și Omega, cel dintâi și cel de pe urmă, începutul și sfârșitul*” (Apoc. 22, 13). Cu toate că El este veșnic, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, a primit a Se întrupa și a Se limita în timp și spațiu, ca om, pentru a împlini mântuirea tuturor celor care vor crede în El. Acelora, Dumnezeu le oferă posibilitatea ca, în timp și spațiu, să lucreze și ei la propria mântuire, prin asumarea în plan personal, a roadelor mântuirii obiective. Așadar, anul bisericesc este, nu doar un prilej de a rememora și retrăi principalele evenimente săvârșite de către Dumnezeu în vederea mântuirii umanității, ci și un timp, o perioadă în care să lucrăm la propria izbăvire, să înaintăm spre unirea cu Dumnezeu. În Biserică, prin cadrul Ei de manifestare liturgic sacramental, avem posibilitatea ca fiecare clipă, zi, lună și an al vieții noastre să le umplem de sfințenie prin împărtășirea de Sfintele Taine și astfel să oferim sens vieții noastre. Anul bisericesc are, deci, un caracter liturgic și se referă la prezența neîntreruptă⁴ a lui Hristos în Biserică până la sfârșitul veacurilor. Dacă privim structura anului liturgic-bisericesc, vom sesiza că în centru se află Persoana lui Hristos și activitatea Sa referitoare la mântuirea omului. Cele 3 „anotimpuri” sau perioade liturgice⁵: a Triodului (perioada prepascală), a Penticostarului (perioada pascală) și a Octoihului (perioada postpascală), ne călăuzesc spre marele eveniment al învierii lui Hristos din morți și al răscumpărării omului din moarte, prin moartea Sa cea de bunăvoie. Suntem chemați să reinnoim viața noastră în Hristos pe tot parcursul

anului bisericesc, iar pentru aceasta Biserica ne cheamă să participăm activ la cultul divin manifestat prin actele liturgice. Astfel, sensul și scopul principal al anului bisericesc este ca prin succesiunea zilelor de sărbătoare și praznice, prin perioadele de post rânduite, precum și prin diferitele momente importante din cursul anului, să actualizeze neîncetat prezența lui Hristos în viața noastră.⁶ „*Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului*.” (Matei 28, 20).

Asemenea anului civil, anul liturgic-bisericesc ne propune, într-o oarecare măsură, aceleași unități de măsurare a timpului: ziua liturgică, săptămâna liturgică, luna și anul liturgic.⁷ Această structură liturgică, cu toate slujbele cuprinse în aceste intervale, se pliază pe structura convențională a timpului, alimentând constant aspirația, nevoia și setea omului spre desăvârșire, invitându-l, în același timp, să ofere un răgaz nevoilor sale sufletești. Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: „*Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții*.” (Efeseni, 6, 18). În aceeași ordine de idei, tot Apostolul Pavel ne transmite: „*Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii, pentru împărați și pentru toți care sunt în înalte dregătorii, ca să petrecem viață pașnică și liniștită întru toată*

obiective, planuri, dorințe și perspective de viitor, ce țin de viața pământească, anul bisericesc ne propune mereu să actualizăm și să suprapunem peste toate acestea, același scop sau obiectiv principal, adică mântuirea sufletului și câștigarea vieții de veci. Biserica nu impune credincioșilor un „program” diferit al Ei, care să aglomereze și să îngreuneze programul obișnuit al omului, ci propune omului diverse modalități prin care este invitat să își valorifice timpul său, precum și să anuleze timpul mort din viața sa. Apostolul Pavel atenționează: „*Răscumpărați vremea, căci zilele sunt rele*.” (Efeseni 5, 16) Așadar, cel mai bun prilej de a răscumpăra și de a oferi mereu sens timpului nostru este prin racordarea noastră la sursa principală de har adică la viața Bisericii, iar în felul acesta să îndepărtăm răutatea din noi și din jurul nostru.

Adevărate modele de poziționare corectă a omului față de timp și veșnicie sunt, fără îndoială, Sfinții Bisericii. Spre exemplu, Sfântul Teofan Zăvorâtul, într-o cuvântare a sa cu prilejul anului nou, ne oferă câteva crâmpie foarte importante din cugețările sale, cu privire la semnificația vremii și a veșniciei⁹, pe care le voi sintetiza în final. Întâi de toate, suntem invitați să ne punem câteva întrebări legate de timp și sensul lui: Ce este în sine timpul? Unde s-a dus trecutul nostru? Ce ne așteaptă în viitor și de unde va veni el? Într-adevăr adăugăm clipe, zile, luni și ani la viața noastră, dar să fim cu multă luare aminte, căci „înmulțirea vremii scurtează vremea.”¹⁰ Toate aceste întrebări au rolul de a trezi în noi dorința de a găsi acele adevăruri, care să ne îndrume spre viața cea veșnică. În continuare, Sfântul Teofan oferă câteva răspunsuri cu privire la modul în care trebuie să ne raportăm la prezent, trecut și viitor. Astfel, Dumnezeu este Cel ce ține clipa de față cu puterea Sa cea dumnezeiască și atotcuprinzătoare. El este Cel care le cuprinde pe toate cu înțelepciunea și atotștiința Sa. Nu există o clipă în care să nu lucreze atotputernicia și purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Ne privește pe toți, este de față, este aproape, „se atinge de noi: Ori fii

curat, ori pocăiește-te! Iată lecția prezentului!”¹¹ Apoi, gândindu-ne la trecut, suntem tentați să considerăm că totul, inclusiv clipa de față ce a fost deja înlocuită de alta, au fost înghițite de către nimic. Aparent, nu mai sunt nici momentele de bucurie, nici faptele, nici tulburările. „Dar nu, nimic nu pierde, nimic nu se prefăce în nimic: nici gândul, nici cuvântul, nici pofta și nici fapta...”¹² Toate sunt păstrate așa cum au decurs ele, asemenea unui ghem format din mai multe straturi succesive. La un moment dat, rânduit tot de către Dumnezeu, acest ghem se va desfășura și ne va oglindi exact așa cum suntem noi. Așadar, până și trecutul nostru se află tot la Dumnezeu, iar pocăința rămâne, chiar și în cazul trecutului, singurul mod de curățire. În cele din urmă, îndreptându-ne spre viitor, nu vom cunoaște cu exactitate ce se va petrece. Ne stă în putință, conform judecății noastre, să presupunem doar ce ne va aștepta și de aceea uneori constatăm cu uimire întorsăturile de situație neașteptate, ce pot să apară în viața omului. Deci, este nevoie să ne încredințăm viitorul cu nădejde, cu credință și cu dragoste, Celui care știe deja ce este cel mai bine pentru noi. Să facem așadar, toată vremea să fie plăcută lui Dumnezeu, iar timpul să curgă spre nemurire și viață.

cuvioșia și buna-cuviință, că acesta este lucru bun și primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină. Căci unul este Dumnezeu, unul este și Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: omul Hristos Iisus, Care S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți, mărturia adusă la timpul său.” (1 Timotei 2, 1-6) Dacă Hristos, la timpul său⁸, S-a răstignit pe Cruce adică S-a jertfit pe Sine pentru mântuirea noastră, atunci responsabilitatea fiecăruia dintre noi, adică a acelora ce ne numim creștini și purtăm numele Lui, este să ne rugăm la timpul nostru și în toată vremea pentru toți, dând aceeași mărturie înaintea tuturor, jertfindu-ne pentru ceilalți și oferind lui Dumnezeu din timpul nostru, ca astfel să câștigăm veșnicia.

Dinamismul și curgerea anului bisericesc ne introduce treptat într-un timp al bucuriei, al împlinirii, al desăvârșirii, al păcii fără hotar, al harului, care este mai presus de timpul obișnuit, considerat deseori: segmentat, apăsător, necruțător, trecător, scurt etc. Cu alte cuvinte, ne deschide perspectiva veșniciei și pregustarea Împărăției lui Dumnezeu, încă de aici în cadrul istoriei, dar care urmează să fie trăită plenar dincolo.

Dacă pentru anul civil ne propunem, așa cum este firesc, să realizăm sau să îndeplinim anumite

¹ Vezi relatarea Evanghelistului Luca cu privire la acest eveniment, din capitolul 4, începând cu versetul 16.

² Vezi varianta Jubiliară a Sfântului Sinod, ediție îngrijită de către Mitropolitul Bartolomeu Anania, București, 2001.

³ Vezi pasajul de la profetul Isaia 61, 1-2, din ediția Sfintei Scripturi apărută în anul 1982.

⁴ Hristos este Cel ce a întemeiat Biserica, este una și se identifică cu Ea, ceea ce denotă prezența Lui neîncetată, cu toată iubirea Sa dumnezeiască și jertfelnică în Ea, adică în „mădularile” Ei, în chip tainic, dar real în același timp. Trupul eclesial sau Biserica, la rândul Ei, ca unitate a „mădularilor” cu „Capul” Ei, răspunde acestei iubiri nemărginite arătând supunere, mulțumire, slujire și recunoștință, prin toate formele cultice prezente neîncetat. A se vedea în acest sens, expunerea pe care o face Apostolul Pavel din I Corinteni, cap. 12, cât și cea din Epistola către Efeseni, cap. 5, unde se arată raportul dintre Hristos și Biserică.

⁵ Vezi Ene Braniște, Ecaterina Braniște, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Ed. Diecezană Caransebeș, 2001, p. 35.

⁶ Vezi Ene Braniște, *Liturgica generală*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2002, p. 109.

⁷ A se vedea semnificațiile detaliate ale fiecărei subdiviziuni a anului liturgic, prezentate în Ene Braniște, *Liturgica generală...*, pp. 110-112.

⁸ Adică la timpul rânduit de Dumnezeu, potrivit planului Său de mântuire a lumii, mai precis la „plinirea vremii” despre care vorbește Apostolul Pavel în Galateni 4, 4. Anul bisericesc trebuie să devină, astfel, o plinire a vremii noastre de a ne mântui, ajutându-ne să alcătuim un plan personal de izbăvire, raportat la viața Bisericii.

⁹ Vezi Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Predici*, Ed. Sophia, București, 2009, pp. 7-13. Chiar dacă această cuvântare este formulată și rostită cu prilejul anului nou civil, încărcătura și conținutul ideilor fac referire la dimensiunea spirituală a vieții, pe care anul bisericesc o sugerează și pe care trebuie să o avem în vedere mereu.

¹⁰ Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Predici...*, p. 7.

¹¹ Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Predici...*, p. 9.

¹² Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Predici...*, p. 9.

90 de ani de la sfințirea Catedralei Moților din Huedin

Pr. Dan-Ionuț Lupușan

Paroh și protopop de Huedin

In ziua de 14 octombrie, anul acesta, se împlinesc 90 de ani de la târnosirea *Catedralei Moților* din Huedin, eveniment care a avut loc în data de 14 octombrie 1934, într-o zi de duminică, de sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași.

Este necesară o scurtă incursiune în istoria bisericească locală pentru a putea înțelege motivele care au dus la edificarea primei biserici ortodoxe românești din Huedin. În acest sens, date istorice prețioase găsim în articolul *Biserica Ortodoxă Română din Huedin – schiță monografică*, apărut sub formă de supliment la *Renașterea*, nr. 41 din 1934, scris de protopopul Aurel Munteanu, unde aflăm că românii ortodocși din Huedin s-au organizat în filie, atașată parohiei Călata, abia în anul 1869. Deși există date foarte vechi despre existența românilor în Huedin, până la acest an, nu putem vorbi despre vreo organizare bisericească aici. Transformarea filiei Huedin în parohie a avut loc în anul 1920, după reînființarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Preotul Teodor Toader din Călata a fost însărcinat de către arhimandritul Nicolae Ivan, președintele Consistoriului Eparhial din Cluj, cu misiunea de a organiza parohia Huedin. Ședința de constituire a parohiei Huedin a avut loc la data de 5 decembrie 1920. S-a constatat atunci faptul că în Huedin existau 112 credincioși ortodocși, însumând 30 de familii. După înființarea parohiei Huedin, enoriașii, în frunte cu preotul Alexandru Golea și epitropul dr. Vasile Pașca, s-au îngrijit de aranjarea unei capele care să servească serviciului divin. În anul 1922, după înzestrarea capelei care funcționa în Școala Primară de Stat din Huedin, s-a oficiat în ea primul serviciu divin. Parohia fiind săracă și începătoare, iar condițiile de trai fiind foarte grele în Huedin, preotul Alexandru Golea a fost nevoit să se transfere într-o parohie mai bună, lucru care s-a întâmplat în anul 1923. Acestuia i-a urmat ca paroh preotul Aurel Munteanu din Valea Drăganului, care încă din anul 1922 era numit administrator protopopesic al nou înființatului protopopiat al Huedinului.

Ideea edificării unei biserici de zid pentru românii ortodocși din Huedin, vitregiți de-a lungul timpului, a apărut în prima ședință a consiliului parohial, ținută la 24 iunie 1923, sub președinția protopopului Aurel Munteanu. La acea vreme, parohia nu dispunea de niciun fond. În unanimitate și cu mare însuflețire, au hotărât să facă tot posibilul pentru a se edifica biserica. Toată strădania a fost încununată cu succes, astfel că, la data de 20 septembrie 1931, s-a pus piatra fundamentală (de temelie), la acest act solemn participând întreaga preoție din Protopopiatul Huedin și mulțime de popor. În decursul anului 1931 s-a ridicat întregul corp al bisericii și cele două turnuri. Pe parcursul anului următor a fost finalizată cupola și s-au executat lucrări de tencuire atât în interior cât și în exteriorul locașului de cult. Tot în anul 1932 au fost achiziționate și așezate în turnuri cele trei clopote. Iconostasul și policandrul, obiecte de o mare valoare artistică, au fost confecționate la Școala de arte și meserii din Huedin.

Roadele implicării și a strădaniei bunilor credincioși din Huedin, în frunte cu protopopul Aurel Munteanu, urmau să fie încununate în anul 1934. Atunci s-a desăvârșit înfrumusețarea acestui lăcaș de închinare, ridicat cu multă greutate abia după 16 ani de la Marea Unire din 1918, într-un centru minoritar, unde toate cultele își aveau biserici mărețe și unde numai credincioșii ortodocși au fost lipsiți de o biserică românească.

Revista *Renașterea*, nr. 41, din 14 octombrie 1934, pe prima pagină anunța: *LA HUEDIN! Azi, duminică în 14 Octomvrie, au loc solemnitățile sfințirii bisericii ortodoxe din Huedin. Este unul din cele mai frumoase monumente ale credinței, înălțate în cuprinsul Eparhiei Clujului, prin jertfa fără seamăn*

a poporului nostru. Înțelegător eminent al însemnătății naționale ce revine acestei biserici într-un centru încă străin, dar spre care gravitează o mare parte a satelor de moți, Prea Sfințitul nostru Episcop Nicolae va merge să îndeplinească personal actul măreț al sfințirii, însoțit de un mare număr de clerici și mireni aleși din Cluj. Vor fi cortegii etnografice, serbări populare, conferințe și concerte religioase, toate împreună transformând ziua de Duminică într-o înălțătoare manifestare a ortodoxiei, ca forță culturală și națională inegalabilă în consolidarea domniei românești spre granița de Vest a Țării.

Evenimentul sfințirii bisericii ortodoxe din Huedin, este relatat pe larg în aceeași revistă *Renașterea*, numărul 42, din 21 octombrie 1934, pe prima pagină. De aici, aflăm faptul că solemnitatea sfințirii noului lăcaș de închinare, a atras în Huedin numeroasă lume românească de la Cluj și împrejurimi, astfel că sfințirea s-a desăvârșit în cadre deosebit de solenne și în fața unui public de multe mii de persoane. Târnosirea bisericii a fost săvârșită de episcopii Nicolae Ivan al Vadului, Feleacului și Clujului și Ioan Stroia al Armatei, care au venit însoțiți de membrii Consiliului Eparhial: Dr. Sebastian Stanca, Dr. Vasile Sava - secretar, Dr. Ioan Vască - Rectorul Academiei Teologice.

Un grup de călăreți a ieșit la hotarul protopopiatului, în Păniceni, într-o întâmpinarea celor doi episcopi. La intrarea în Huedin, oaspeții au fost primiți sub un arc de triumf, unde primarul orașului a rostit un cuvânt de bun venit. O altă oprire a fost în fața protopopiatului, unde episcopii au fost întâmpinați de reprezentanții tuturor confesiunilor românești și minoritare. În fața bisericii, oaspeții au fost primiți de un public numeros, format din intelectuali și mii de săteni. Întâmpinat de un sobor de 25 de preoți, episcopii au intrat în curtea bisericii, unde protopopul Aurel Munteanu i-a primit cu un cuvânt de bun venit.

Într-o curte neîncăpătoare a început slujba de târnosire a noii biserici. În fața bisericii, pe stradă, stăteau mii de credincioși. Au participat și poetul Octavian Goga, fost ministru, împreună cu Stelian Popescu, directorul ziarului *Universul*. După înconjurarea bisericii, episcopul Nicolae Ivan a rostit în genunchi, în fața bisericii, o rugăciune, după care s-au deschis ușile noii biserici, în interiorul căreia s-a săvârșit prima Sfântă Liturghie. După oficierea serviciului religios, episcopul Nicolae Ivan a luat cuvântul, rostind o impresionantă predică, în cadrul căreia a mulțumit lui Dumnezeu pentru sprijinul dat în edificarea acestei noi biserici românești. A relevat apoi munca neobosită a vrednicului protopop Aurel Munteanu, fără de care această frumoasă biserică nu s-ar fi putut ridica. În semn de apreciere, episcopul Nicolae Ivan, l-a hirotesit stavrofor pe protopopul Aurel Munteanu, oferindu-i crucea pe care însuși a purtat-o pe vremea când era arhimandrit. Protopopul Munteanu a răspuns impresionat, mulțumind episcopilor Nicolae și Ioan. Pe urmă a schițat un istoric al orașului Huedin, arătând cum românii au fost alungați din el de stăpânirea maghiară, cum în 1918 nu mai erau decât câteva familii și cum a sosit el la Huedin, fără să aibă nici biserică, nici casă, într-o parohie săracă, unde azi s-a ridicat o biserică impunătoare.

După momentul liturgic, a avut loc și o paradă a portului popular, în fața primăriei, unde era ridicată o tribună frumoasă, împodobită cu brad, flori și steaguri. Aici a defilat în sunetele muzicii Regimentului 83 Infanterie, un convoi etnografic compus din sătenii tuturor comunelor din împrejurimi, în număr de câteva mii. S-au remarcat elevii Școlii Primare din Huedin, ai Școlii de meserii, șoimii din Mănăstireni, apoi sătenii din comunele Valea Drăganului, Păniceni, Călata, în frumoase porturi locale; care alegoric cu țărani la șezătoare din Călata; comuna Buteni, Călățele, cu un car ce

înfățișa felul cum se lucrează bradul de la trunchiuri până la șindrilă; comuna Domoș cu un car cu stupi; apoi cu un car cu cioplitul pietrei și un grup mare de țărani și țărănci din Oastea Domnului. A urmat agapa, iar seara a avut loc un concert al corului teologilor clujeni, condus de prof. dr. Vasile Petrașcu, și al corului mixt, condus de pr. A. Scurtu.

Această biserică românească nouă, individualizată prin edificarea în stilul neobizantin, a deranjat, în mai multe rânduri, autoritățile horthyste din Huedin. S-a încercat anularea dreptului de proprietate asupra terenului pe care s-a edificat biserica, în scopul dărâmării ei. Nereușind, au recurs la alte metode. Spre exemplu, în 3 august 1941, s-au tras mai multe focuri de armă, care au făcut țândări toate geamurile, după cum relatează prof. Nicolae Șteiu, în cartea *Protopopul Aurel Munteanu, erou și martir al neamului*. Urme ale acestui nefericit episod au fost găsite și pe crucile de pe cele două turnuri și cupolă, cu ocazia renovării capitale a exteriorului bisericii în anii 2023-2024, cruci care prezentau urme de gloanțe.

Într-o statistică bisericească din anul 1934, am găsit o însemnare a protopopului martir Aurel Munteanu, în care se menționa faptul că biserica centrală din Huedin, numită și *Catedrala Moților*, poartă hramurile *Sfântul Nicolae și eroii neamului*. Până la descoperirea acestei însemnări se știa doar de primul hram, și anume cel al Sfântului Nicolae. Astfel, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, *Catedrala Moților* din Huedin a primit oficial și al doilea hram: *Înălțarea Domnului / Ziua Eroilor*.

După cum aminteam mai sus, din anul 2023, cu aprobarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, s-a început renovarea capitală a exteriorului *Catedralei Moților* din Huedin, cu sprijinul enoriașilor și al autorităților centrale și județene.

Prof. dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, în cartea sa *Protopopul Aurel Munteanu, martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe*, apărută la editura *Renașterea* în anul 2020, afirmă: *Fără-ndoială în plan bisericesc, pastoral-misionar și duhovnicesc, cea mai mare realizare a protopopului Aurel Munteanu a fost și rămâne construirea bisericii ortodoxe Sfântul Nicolae din Huedin, cunoscută astăzi în mentalul colectiv al oamenilor din zonă drept Catedrala Moților*.

În finalul acestui articol, dedicat împlinirii celor 90 de ani de la sfințirea Catedralei Moților din Huedin, vă propun spre lecturare Actul Comemorativ (hrisovul), care a fost depus pentru veșnicie în piciorul sfintei mese din altarul bisericii, o copie a acestui hrisov fiind găsită în arhiva Protopopiatului Ortodox Huedin.

ACT COMEMORATIV

Din voința Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu conlucrarea Sfântului Duh, această sfântă biserică cu hramul Sf. Ierarh Nicolae, întru mântuirea sufletelor dreptcredincioase, drept mulțumită bunului și atotmilostivului Dumnezeu pentru izbăvirea Poporului său și pentru prea mărirea Legei strămoșești, precum și spre vecinica pomenire a Eroilor neamului românesc, s-a ridicat în anii dela Hristos 1931-1934 din ajutoare și danii benevole prin răvna continuă, sânguină neobosită și dragostea nețărmurită a celui dintâiu protopop al tracului și paroh ortodox român al parohiei Huedin Aurel Munteanu, cu sprijinul membrilor epitropiei, consiliului parohial și comisiunii de edificare precum și a membrilor Societății ortodoxe a femeilor române Filiala Huedin, în zilele prealuminatului Rege al României întregite Carol II, Episcop al Eparhiei Clujului, fiind Prea Sfinția Sa Nicolae Ivan, iar Ministru al Cultelor Dl. Alexandru Lapedatu, ca să fie lăcaș de închinare creștinilor ortodocși din parohia Huedin și simbol al revărsării darurilor cerești asupra neamului românesc din această regiune a Țării Moților. Și s-a sfințit cu mare fast după toate rânduielile bisericești și tradițiile strămoșești, azi Duminică (în ziua de Cuvioasa Paraschiva) 14 octombrie 1934 prin marele Arhieru Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae al Clujului încunjurat de preoțimea din gremiu (permanența eparhială) și din tractul Huedin, în prezența mai marilor direcători civili, militari și bisericești, iscăliți mai jos, precum și a marei mulțimi de popor dreptcredincios, spre eternă amintire a măreței serbări de sfințire a acestei prime biserici ortodoxe a Huedinului românesc și pentru prea mărirea tuturor celor ce s-au ostenit și jertfit pentru înălțarea ei.

Dat în Huedin, la 14 Octombrie 1934.

Legalizarea eutanasiei: critici și false argumente teologice

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

e-a lungul istoriei, Bisericile creștine s-au opus cu fermitate uciderii intenționate a persoanelor. Această opoziție a jucat un rol esențial în formarea dreptului penal internațional care interpretează ca infracțiune gravă administrarea în mod intenționat a unei injecții letale la cererea pacientului care suferă de o boală incurabilă (eutanasie voluntară) sau când cineva oferă informația, călăuzirea și mijloacele necesare unei persoane care dorește să se sinucidă (sinucidere asistată). Când un medic oferă acest „ajutor” este vorba de sinucidere asistată de medic. Eutanasia poate fi realizată prin acțiune, *eutanasie activă* (cauzarea intenționată a morții unei persoane prin săvârșirea unei acțiuni precum administrarea unei injecții letale) sau prin omisiune, *eutanasie pasivă* (inducerea intenționată a morții unei persoane prin încetarea tratamentului sau prin nefurnizarea de hrană și apă).

Nu se poate vorbi de eutanasiie decât dacă moartea este cauzată în mod intenționat. Așadar, anumite practici medicale, etichetate drept eutanasiie pasivă, nu reprezintă o formă de eutanasiie de vreme ce lipsește intenția de a lua viața persoanei respective. Printre acestea se numără: neînceperea unui tratament care nu ar aduce beneficii pacientului, retragerea unui tratament care s-a dovedit ineficient și greu de suportat sau pe care pacientul nu-l dorește, dar și administrarea unor doze mari de paliative, atunci când acestea s-au dovedit a fi necesare, dar care pot pune în pericol viața pacientului. Toate aceste exemple reprezintă practici medicale corecte, sprijinite de lege.

Să ne amintim că în biserica creștin-ortodoxă există o rugăciune specială pentru cei aflați pe patul de moarte, care arată ca o „eutanasie” teologică: „rugăciunea despărțirii grele de suflet”. Preotul este chemat la patul muribundului și, prin harul său dat de Dumnezeu exprimat în această rugăciune, dezleagă sufletul de trupul muribund pentru a ajunge în veșnicie. Rugăciunea despărțirii grele de suflet datează cel puțin din a doua jumătate a secolului al IV-lea și se face atunci când un creștin ortodox se chinuie pe patul de suferință, neputând muri liniștit.

În ultimii 30 de ani asistăm la inițierea unor campanii, uneori chiar agresive, condusă de grupuri de presiune care folosesc sloganurile „Compassion and Choices” (Compașiune și alegeri) în Statele Unite și „Dignity in Dying” (Demnitățile în moarte) în Regatul Unit, ce își propun relaxarea legii eutanasiei. Nu mă îndoiesc că inspirați de compasiunea față de suferinzi și având cele mai bune intenții, o serie de teologi contemporani, în special anglicani, s-au alăturat campaniei de legalizare a eutanasiei și a sinuciderii asistate de medic, aducând argumente atât de principiu cât și practice care însă vin în contradicție cu poziția oficială a Bisericii creștine.

Cei mai cunoscuți teologi care s-au alăturat grupurilor care susțin eutanasia sunt Desmond Tutu (1931-2021), arhiepiscop de Cape Town, laureat al premiului Nobel pentru pace și Lord George Carey, fost arhiepiscop de Canterbury.

În argumentele arhiepiscopului Tutu se regăsesc trimiteri la calitatea vieții și utilizarea resurselor. De ce, se întreba el, o viață care este pe sfârșite ar trebui să fie prelungită, de obicei cu eforturi financiare mari, când banii ar putea fi folosiți pentru mamele care dau naștere copiilor sau pentru un transplant de organe la o persoană tânără? Cu alte cuvinte, acesta sugerează că resursele ar trebui să fie utilizate la începutul vieții sau în cursul perioadei active.

Discursul pro-eutanasiie al arhiepiscopului George Carey a fost exprimat în două articole apărute

în anii 2014, respectiv 2015, și pleacă de la constatarea că deși progresele științei medicale au dus la o prelungire uimitoare a vieții, cu timpul, însă, oamenii au constatat că uneori viața lungă este chinuitoare și generatoare de suferință, iar îngrijirile paliative nu își dovedesc întotdeauna eficiența.

Ceea ce confundă însă cei doi episcopi este delimitarea termenilor de calitatea vieții și sfințenia vieții. Din această perspectivă se consideră că viața umană prin însăși natura ei este sfântă, adică este intrinsec bună și merită întotdeauna respect și ocrotire. Valoarea ei nu este dependentă de nici o condiție sau atribut care ar putea să o caracterizeze. În al doilea rând, toate viețile umane au aceeași valoare în orice moment al dezvoltării de la zămisire până la moarte, ea nefiind diminuată de boală sau dizabilități. Aceasta implică faptul că toate ființele umane au același drept la viață.

Pentru a nu exista nici o confuzie teoretică, sacralitatea și sfințenia trebuie diferențiate în sensul că prima se referă la bunătatea esențială și valoarea infinită a vieții persoanei umane, creată după chipul lui Dumnezeu, iar a doua are în vedere lupta anevoioasă, dar binecuvântată a persoanei umane pentru dobândirea asemănării cu Dumnezeu. În această perspectivă, avem multe de învățat de la Sfinții Părinți, căci la ei aflăm un creștinism neînstrăinat de originile sale și o viziune completă și echilibrată asupra omului, în relațiile sale cu sine însuși, cu semenii și cu Dumnezeu.

Alexandru Nan, *Modele peste veacuri. Alți sfinți ai spațiului german*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024, 230 p.

O dată cu publicarea, în anul 2017, a volumului intitulat: *Pe urmele sfinților din Apus. Sfinții spațiului german* (Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2017), primit cu multă căldură de către critici, cititorii de felurite formații și apartenențe confesionale și reprezentanții spațiului teologic, părintele dr. Alexandru Nan a desțelenit un teren aghiografic care rămăsese în obscuritate până atunci și a oferit un subiect de investigație util și de actualitate. Specializat în relațiile dintre Apus și Răsărit în perioada carolingiană (cu o teză de doctorat intitulată: *Le controversie theologiche tra Bizantio e l'Imperio franco sotto in Carolingi*, Editura Doxologia, Iași, 2018), autorul reușește totuși să stăpânească și subiecte adiacente celui în cauză. O dovedește amplul expozeu cu caracter aghiografic deja pomenit și continuarea lui, intitulată: *Modele peste veacuri. Alți sfinți ai spațiului german* (Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024), recent publicat, la care ne vom referi în rândurile următoare.

După cum remarcă Înaltpreasfințitul Părinte Serafim în prefața demersului (p. 7-9), o astfel de cercetare are o relevanță practică și un efect de-a dreptul motivațional, căci: „Fără exemple vii de trăire a credinței, credincioșii n-ar găsi imboldul și încurajarea de a se angaja în lupta pentru biruirea păcatului și deprinderea virtuților. Când ne rugăm cu evlavie în fața icoanelor sfinților, intrăm în comuniune reală cu ei, simțim în inimă prezența lor și ne împărtășim și noi din sfințenia lor. Icoana nu este un simplu tablou, ci un obiect sfânt, încărcat de har, care se transmite

celui ce o cinstește. De aceea, din unele icoane izvorăște mir. Cu atât mai mult, moaștele sfinților sunt dovada de netăgăduit că trupurile sau părți ale trupurilor lor nu sunt cu totul moarte, ci că în ele lucrează Duhul Sfânt, ca și în timpul viețuirii lor pe pământ”. (p. 8).

La rândul său, părintele autor subliniază în cuvântul înainte al lucrării (p. 11-14), faptul că între demersul din anul 2017 și cel de acum există un raport de continuitate și subliniază relevanța cunoașterii reprezentanților sfințeniei autohtone în diaspora. Astfel: „Pentru a ne putea păstra identitatea noastră ortodoxă în diasporă, avem nevoie și de ajutorul sfinților care s-au nevoit în aceste teritorii. Avem nevoie de ajutorul „fraților noștri mai mari” în „pelerinajul nostru” în aceste ținuturi, în care, așa cum spunea odată Mitropolitul grec al Germaniei, Augustinos, nu am ajuns să trăim întâmplător!” (p. 13).

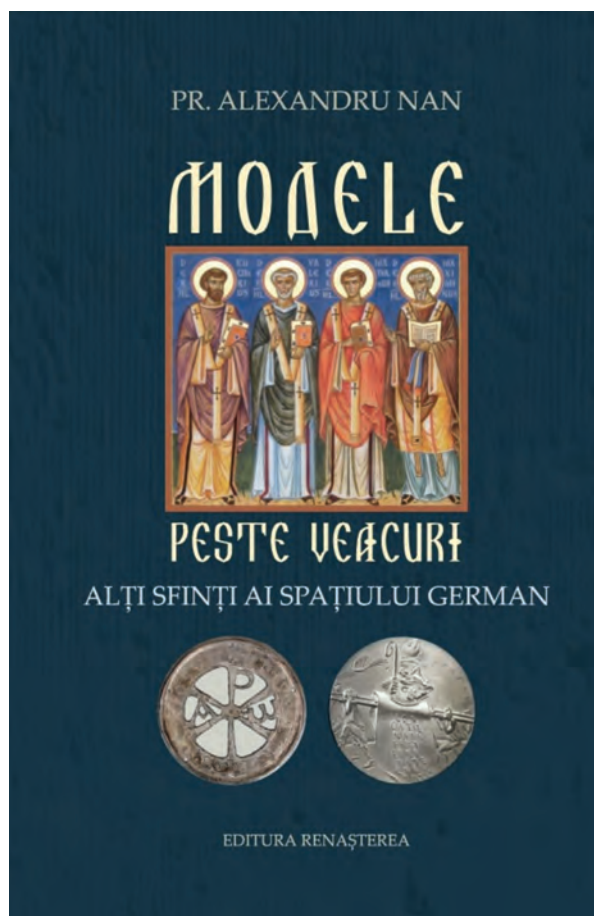
Segmentată în 22 de unități tematice mari, lucrarea debutează cu un text dedicat pelerinajului și relevanței lui în Biserica primară (p. 15-28). Aici, Protopopul Bavariei vorbește despre importanța acestei forme de manifestare a credinței, oferind deopotrivă exemple și informații cu privire la motivația sa teologică. Apoi, cititorii sunt invitați să-i descopere pe Sfântul Magnus, apostolul ținutului Allgau (p. 29-36), Sfântul Maxim de Trier (p. 37-46), una dintre vocile importante ale luptei împotriva ereziei ariene, Sfântul Emmeram de Regensburg (p. 47-54), Sfântul Niceta de Trier (p. 55-62), Sfinții martiri Cassius și Florentius din Bonn (p. 63-76), Sfântul Leonard de Limoges (p. 77-86), Sfinții Eucharu, Valeriu și Maternus, primii episcopi de Trier (p. 87-100), Sfântul Wunibald de Heidenheim (p. 101-108), Sfântul Severin de Noricum (p. 109-120), Sfântul Africiu de Trier (p. 121-130), Sfântul Alto (p. 131-138), Sfânta Walbuga de Heidenheim (p. 139-146), Sfântul Fridolin de Sackingen, apostolul alamanilor, care se găsește pe stema unui canton elvețian (p. 147-154), Sfântul Liutger, apostoliul Westfaliei (p. 155), Sfântul Florian de Linz (p. 165-174), Sfântul Alban de Mainz (p. 175-182), Sfântul Foar (p. 183-188), Sfânta Cuvioasă Imgard de la Chiemsee (p. 189-198), Sfântul Liborius de Paderborn (p. 199-206), Sfântul Sebalduș (p. 207-216) și Sfântul Paulin de Trier (p. 217-227).

Scrise într-un limbaj accesibil, medalioanele dedicate sfinților din spațiul german conțin de asemenea și recomandări bibliografice, menite a ghida cititorul curios înspre alte titluri dedicate temei. În același timp, sunt texte de profunzime și valoare teologică și vin să vorbească despre latura aplicată a vieții spirituale, oferind modele și arătând în același timp faptul că sfințenia nu reprezintă o țință de neatins.

Cartea părintelui protopop dr. Alexandru Nan intitulată: *Modele peste veacuri. Alți sfinți ai spațiului german*, se constituie astfel, precum am încercat să arătăm și în rândurile de față, într-o valoroasă contribuție la redescoperirea aghiografiei sub aspect practic și într-un text menit a deștepta conștiințe, a invita la aprofundarea creștinismului ca mod de viață și la cunoașterea nemijlocită a valorilor lui. Odată cu publicarea ei, părintele autor reușește să îmbogățească spațiul teologic cu un text valoros cu valențe multiple și în același timp, să stabilească punți de legătură cu mediul Occidental, invitând la cunoașterea personalităților care

l-au marcat în perioada premergătoare Marii schisme. De aceea, un astfel de demers se cuvine salutat și apreciat, iar autorul felicitat și încurajat să continue astfel de investigații, fertile deopotrivă sub pentru cercetarea de specialitate și pentru practica și morala Ortodoxă.

Protos. Maxim (Morariu)

Implicarea Bisericii Ortodoxe Române în salvarea evreilor din România în anii 1940-1944: exemplul Mitropolitului Nicolae Bălan. Mărturii orale și documentare

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

An 6 august 2024 s-au împlinit 69 de ani de la trecerea la Domnul a mitropolitului Nicolae Bălan (27 aprilie 1882, Blăjenii de Sus, jud. Bistrița-Năsăud – 6 august 1955, Sibiu), teolog, publicist, profesor, arhiepiscop al Albei Iuliei și Sibiului și mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului (1920-1955)¹. Din păcate a fost etichetat și ponegrit în fel și chip în ultima vreme prin anumite organe ale mass-media și pe rețelele de socializare, totul plecând de la „operele monumentale” ale Tatianeii Niculescu Bran² și Oliver Jens Schmitt³ (și alții, care nu merită pomeniți!)⁴. Nu intru în detalii pentru că nu merită, iar scopul meu este să readuc în atenție câteva mărturii directe și irefutabile despre distinsul om al Bisericii, ocultate de numele mai sus pomenite și de alți contemporani.

Textul meu este motivat de un mesaj pios de pomenire a „Naltului Bălan”, primit în 6 august 2024 de la distinsa doamnă dr. Dorina Nowak din Germania, fiica preotului Nicodim Belea (1907-1986), duhovnic al Institutului Teologic din Sibiu între anii 1941-1956⁵. Menționez că am cunoscut-o pe doamna Dorina și pe soțul ei, chimistul german dr. Karl-Ernst Nowak, la Timișoara în noiembrie 2023 cu prilejul unei conferințe organizate de Mitropolia Banatului, eveniment la care cei doi distinși intelectuali și filantropi au participat ca oaspeți de onoare ai mitropoliei. Născută la Sibiu în 1946, de formație filolog, Dorina Nowak l-a cunoscut pe mitropolitul Nicolae Bălan în copilărie, având 9 ani când acesta s-a mutat la Domnul. Despre acea perioadă a vieții, Dorina Nowak mi-a mărturisit următoarele: „eram patru copii care locuim în locuințe de serviciu în clădirile institutului teologic: Marcela și Mitică Ilea (copiii mecanicului), Delia Perian (fiica Pr. Dorin Perian, contabilul șef) și eu. Eram toți 4 în fiecare seară în capelă cu studenții, la rugăciunea de seară. Tata celebra întotdeauna, câte unii studenți cântau („exersau”) la strună, Naltu’ stătea în picioare în ușa care lega capela de dormitorul său. (...) Până în ziua de azi, când apucăm (prea rar...) să mergem cu Karli la Sibiu, uneori cu copiii sau cu nepoții, primul drum: la institut, în capelă și în bibliotecă”. Despre moartea mitropolitului, Dorina Nowak își amintește: „Acum exact 69 de ani (6 August 1955), la ceasul amiezii, s-a stins din viață pe neașteptate Marele Mitropolit Nicolae Bălan al Ardealului, imediat după ce tata (Pr. Nicodim Belea) cu diaconul Titel (Constantin) Voicu i-au celebrat Sfânta Liturghie în capela Institutului, după ce ne-a împărțit zâmbitor și jovial ca întotdeauna anafura celor trei copii mereu prezenți, care creșteam «la poalele» Lui în incinta Institutului... Era vacanță, studenții plecați, doar Mircea Păcurariu era prezent - nu mai știu cum și de ce - și i-a finit spre citire Crezul”. În discuția purtată telefonic i-am mulțumit doamnei Dorina pentru aceste prețioase informații memorialistice și i-am adus la cunoștință faptul că memoria mitropolitului Bălan este întinată astăzi de către cei doi autori mai sus menționați. Replica dânzei a fost rapidă și fermă: „Mitropolitul Bălan antisemit??”, după o scurtă pauză continuând cu următoarea relatare: „Tatăl meu l-a însoțit în lagărul de la Târgu Jiu (cred că era Târgu Jiu..., nu sunt chiar sigură), unde a vizitat evrei cunoscuți, printre care se afla și Moses Rosen. Și, dacă nu mă înșel, a obținut salvarea multora de la deportare. După mulți ani, la o întâlnire nu mai știu unde și pe ce teme, unde era și tata, însoțind din nou pe cineva „mai mare” decât el (tata a fost la Sibiu doar duhovnicul Institutului Teologic timp de 15 ani), Moses Rosen l-a re-

cunoscut pe tata: «Ai fost cu Mitropolitul Bălan la mine când eram în lagăr!», a exclamat în auzul tuturor. Din acea zi Moses Rosen i-a făcut spontan și pe viață tatălui meu cadou abonament la foaia lor *Revista Cultului Mozaic*. A fost nelipsită și mereu citită în casa noastră”⁶. Aici trebuie să menționez că rabinul Moses Rosen (1912-1994), șef-rabin al Cultului Mozaic din România între anii 1948-1994), a fost acuzat de guvernul național-legionar de comunism și internat în lagărele de la Miercurea Ciuc și Caracal (iulie-septembrie 1940)⁷, deci mitropolitul Nicolae Bălan alături de preotul Nicodim Belea l-au vizitat cel mai probabil în lagărul de la Miercurea Ciuc, care se afla în jurisdicția eparhiei de Alba Iulia și Sibiu, păstorită de mitropolitul Nicolae, și nu la Târgu Jiu, o confuzie pe care doamna Nowak a făcut-o datorită vârstei și a trecerii timpului.

Mărturia Dorinei Nowak este foarte prețioasă, deoarece nuanțează și completează mărturiile documentare și orale provenite de la Josef Grünberger (27 septembrie 1944) și Alexandru Șafran (1996 și public la 18 ianuarie 2000), păstrate în fondul Nicolae Bălan din Arhiva Mitropoliei Ardealului, citate și editate în *Telegraful Român* (nr. 13-14/1982, p. 3), *Revista 22* (nr. 38/1993, p. 13), de regretatul preot profesor Mircea Păcurariu în medalionul dedicat mitropolitului Nicolae Bălan în volumul *Cărturari sibieni de altădată* (ed. I, Cluj-Napoca, 2002, și ed. a II-a, Sibiu, 2015), și de Radu Ioanid în lucrarea *Holocaustul în România* (Iași, 2019), dar complet ignorate, intenționat (!?! de unii istorici astăzi, minciuna prin omisiune fiind un instrument propagandistic de altfel cunoscut în istoriografie și literatură.

Protestul mitropolitului împotriva persecuției și deportării evreilor din Transilvania și Vechiul Regat a venit în urma solicitărilor scrise și verbale primite de ierarh în anul 1942 și 1943 de la Alexandru Șafran, Carol Reiter și Alexandru Nobel, lideri ai comunităților evreiești din Transilvania și Banat. La 30 octombrie 1943, ultimii doi i-au adresat o scrisoare ierarhului de la Sibiu, rugându-l „de a face totul, ceea ce este în puterea Voastră pentru mântuirea celor 70.000 de suflete, în prezent încă în viață, deportate și evacuate în Transnistria din teritoriile Bucovinei, Basarabiei și Moldovei de Nord. Între aceste suflete se găsesc și vreo 2.400 de evrei trimiși din Ardeal și Banat dintre cari până acum s-au reîntors abia 8 inși”⁸. Mitropolitul nu a rămas impasibil la rugămintea celor trei lideri, ci a dat dovadă „de cel mai înalt umanism pilduitor”, cum precizau cei doi în epistola din 30 octombrie 1943, intervenind personal, alături de regina mamă Elena și de patriarhul Nicodim Munteanu, pe lângă mareșalul Ion Antonescu și pe lângă alte autorități civile și militare atât pentru eliberarea din lagăre a evreilor, cât și pentru neimplementarea de către guvernul român a soluției finale de trimitere a evreilor din România în lagărele naziste de exterminare din Polonia și Germania⁹. Despre intervenția mitropolitului Bălan la Antonescu aflaseră și autoritățile germane, consilierul Dr. Richter de la Legația Germaniei la București ra-

portând Berlinului pe 5 octombrie 1942 următoarele: „Din partea evreilor din Transilvania și Banat s-a manifestat, desigur, o reacție împotriva deportării prin faptul că au fost întreprinse cele mai diverse intervenții (...). De la secretarul evreului Neuman, evreul Beiliș, s-a aflat că Neuman l-a determinat inclusiv pe mitropolitul Bisericii Ortodoxe din Transilvania, Bălan, să se deplaseze la București, pentru a interveni acolo pe lângă politicienii proeminenți și membrii Guvernului român împotriva plănuitelor deportări a evreilor din România”¹⁰. De la alt diplomat, Franklin Mott Gunther, șeful legației (ambasadei) S.U.A. la București, aflăm că încă din vara anului 1941, mai mulți lideri politici, precum Iuliu Maniu și prințul Barbu Știrbey, dar și o serie de conducători religioși, precum mitropolitul Transilvaniei Nicolae Bălan, își manifestaseră indignarea față de „excese comise recent împotriva evreilor” de guvernul român¹¹.

Să revenim însă în încheiere la mărturiile celor doi lideri importanți ai comunității evreiești din România secolului trecut: Iosif Grünberger și Alexandru Șafran. În 27 septembrie 1944, Iosif Grünberger, președinte al Organizației Sioniste din Transilvania, grupa Sibiu, în perioada conflagrației mondiale, i-a mulțumit mitropolitului Bălan pentru intervențiile sale în favoarea salvării „din nenorocirea și pierirea noastră”, motiv pentru care, opina Grünberger, „Activitatea Înalt Prea Sfinției Voastre va fi eternizată în istoria evreilor din România”. Iată că unii depun astăzi eforturi exact în sens contrar!

Mărturia lui Alexandru Șafran (1910-2006), rabin șef al României în anii 1940-1947, este de dată mai recentă și se regăsește în memoriile sale, publicate în anul 1996 la București, precum și într-o relatare publică a rabinului, înregistrată într-o emisiune difuzată la TVR 2 în 18 ianuarie 2000. Rabinul Șafran a prezentat cu lux de amănunte modul în care mitropolitul Nicolae Bălan a intervenit în august 1942 direct la mareșalul Ion Antonescu ca să fie oprită deportarea evreilor din Transilvania, Banat, Muntenia și Moldova, dând astfel curs apelului pe care rabinul i-l adresase personal ierarhului sibian în casa generalului Artur Văitoianu din București. Rabinul menționa că mitropolitul a intervenit în aceeași zi la guvern, și ordinul de deportare a fost astfel anulat, iar pregătirile care se făceau pentru deportarea evreilor din Vechiul Regat, Transilvania și Banat în lagărele de exterminare din Polonia au fost sistate. Iată o mărturie sigură, clară, de la sursă, de necontestat!¹²

Așadar, în loc să-l denigrăm, să-i păstrăm mitropolitului Nicolae Bălan o pioasă amintire, așa cum o face Dorina Nowak când scrie: „Tatăl Ceresc să-i odihnească sufletul bun și mare și să-i răsplătească totul, inclusiv ceea ce ne-a semănat în copilărie în suflete. Noi, puținii apropiați care am mai rămas în viață, ne rugăm și azi, de aproape sau de foarte departe, pentru pomenirea sa!”.

Anexă documentară.

Scrisoarea lui Josef Grünberger către mitropolitul Nicolae Bălan, Sibiu, 27 septembrie 1944¹³.

„Înalt Prea Sfinția Voastră,

Fapta desăvârșită la 23 august de Regele nostru a redobândit țării noastre libertatea și ne-a așezat din nou de partea aliaților noștri firești. Acest act istoric și eroic al Regelui, a repus și populația evrească în rândul cetățenilor liberi ai țării noastre.

Dacă fac azi o privire înapoi la drumul de calvar umblat în ultimii patru ani de evreimea țării noastre, dacă mă gândesc la suferințele, desonorările și pericolele trăite de noi în acești ani, atunci nu se întâmplă aceasta fără ca eu și toți evreii din Transilvania, să ne gândim cu recunoștință la Înalt Prea Sfinția Voastră.

Înalt Prea Sfinția Voastră ați fost în anii trecuți plini de pericole, în situațiile noastre cele mai critice, un luptător eroic și salvator din nenorocirea și pierirea noastră.

Evenimentele istorice ale acestor ani agitați ne stau încă prea aproape, pentru ca să putem judeca despre întâmplări sau personaje. Aceasta trebuie lăsat pe seama cronicarului vremurilor. Activitatea Înalt Prea Sfinției Voastre va fi eternizată în istoria evreilor din România.

Posibilitățile de călătorie de azi fac imposibil ca prietenii mei să apară în rânduri închise în fața Înalt Prea Sfinției Voastre, pentru a Vă exprima recunoștința veșnică a evreimii transilvănene. Până ce se va putea întâmpla aceasta, Vă rog pe Înalt Prea Sfinția Voastră de a primi pe această cale, exprimarea recunoștinței noastre netrecătoare.

Sibiu, la 27 Septemvrie 1944,

Josif Grünberger,

Președinte al Organizației Sioniste din Transilvania, Grupa Sibiu”.

¹ Un medalion biobibliografic la Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, p. 50-51; Alexandru Moraru, *Dicționarul ierarhilor români și străini, slujitori ai credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Basilica, București, 2015, p. 52-54.

² Tatiana Niculescu, *Ei mă consideră făcător de minuni. Viața lui Arsenie Boca*, Editura Humanitas, București, 2018.

³ Oliver Jens Schmitt, *Biserica de stat sau Biserica în stat? O istorie a Bisericii Ortodoxe Române 1918-2023*, Editura Humanitas, București, 2023.

⁴ Ierarhul e pe nedrept catalogat „zoofil”, „homosexual”, „fascist”, „susținător entuziast al Mișcării Legionare”, „antisemit notoriu” etc.

⁵ Despre el: Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români...*, p. 63-64; Idem, *Cărturari sibieni de altădată*, ediție întregită și adăugită, Editura Andreiana, Sibiu, 2015, p. 839-841.

⁶ Dialoguri telefonice purtate în 6 și 7 august 2024, mărturiile sale fiind reproduse aici cu permisiunea dânzei.

⁷ https://ro.wikipedia.org/wiki/Moses_Rosen, accesat 7 august 2024.

⁸ A fost publicată integral în *Revista 22*, Anul IV, nr. 38 (189), 29 septembrie-5 octombrie 1993, p. 13, accesibilă în format electronic aici: https://revista22.ro/storage/arhivapdf/38_1993.pdf, accesat 7 august 2024.

⁹ Mircea Păcurariu, *Cărturari sibieni de altădată...*, p. 417-418; Radu Ioanid, *Holocaustul în România. Distrugerea evreilor și romilor sub regimul Antonescu 1940-1944*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2019, p. 434-435.

¹⁰ Raport publicat în Radu Ioanid, *Holocaustul în România...*, p. 440-442.

¹¹ Ion Șerbănescu (coord.), *Evreii din România între anii 1940-1944, vol. III: 1940-1942: perioada unei mari restriști, partea I-a*, Editura Hasefer, București, 1997, p. 451, nota 1.

¹² Mircea Păcurariu, *Cărturari sibieni de altădată...*, p. 418. Pe larg vezi Alexandru Șafran, *Un tăciune smuls flăcărilor*, Editura Hasefer, București, 1996, p. 97-101.

¹³ Reprodusă în *Revista 22*, Anul IV, nr. 38 (189), 29 septembrie-5 octombrie 1993, p. 13.

Crâmpiele din viața și lupta lui Avram Iancu, la 200 de ani de la naștere

Pr. Gheorghe Dragoș Braica

In anul Domnului 1824, pe vremea cireșelor (căci registru botezărilor de la biserica din Vidra de Sus nu s-a mai aflat) venea pe lume al doilea băiat al fericiților părinți Alexandru și Maria Iancu, Avrămuț.

Condițiile de viață ale părinților noului născut erau mai bune decât ale consătenilor. Tatăl lui Avrămuț era „un țăran voinic inteligent și onest, cu bună stare”. Avrămuț era un băiat plin de spirit, dar caracterul și temperamentul era similar cu al «Moșilor»¹. Era gânditor, scurt la vorbă, inima plină de durere și compasiune pentru condițiile grele de viață ale conaționalilor săi, motiv ce îl ținea într-o continuă frământare.

La sugestia tatălui lui Iosif Sterca Șuluțiu, Alexandru se hotărăște să-l dea să facă carte... Buchiile le învață la Câmpeni, clasele elementare la Abrud, gimnaziul inferior la Zlatna, iar cel superior și dreptul la Cluj.

Ca student a fost eminent: îi plăceau matematica și istoria. Ca ținută exterioară era plăcut, „blondin”, cu un caracter modest, deschis, tolerant față de colegii de alte naționalități și confesiuni, ținea la cuvântul dat.

Manierele lui Avrămuț „erau mai fine, ca ale altor tineri din părinți țărani”. La aceste calități sufletești putem adăuga și generozitatea sa față de colegii români de la Facultatea de Drept din Cluj fără mijloace materiale, pe care îi ajuta cu îmbrăcăminte, cu bani, cărți și îi găzduia pe strada ce îi poartă numele, unde locuia la nr. 17.

Iosif Vulcan, în medalionul pe care i-l consacră în volumul *Panteonul românesc*, vede în Avram Iancu „simbolul redeșteptării naționale”. În amintirea celei de a cincizecea aniversări a *Gazetei Transilvaniei*, Silviu Moldovan, în baza informațiilor primite de la tatăl său, Vasile Moldovan, fost coleg cu Avram Iancu, îl caracterizează ca „un om foarte popular”, care „iubea foarte mult poporul”².

După terminarea studiilor cu „exceleță” confirmată de publicația *Magyarország és a nagyvilág* în nr. 1 din 1873, s-a prezentat la guvernul din Cluj pentru a fi primit practicant fără salariu. Nefiind din familie nobilă, a fost respins. Indignat și umilit, s-a dus la Târgu Mureș și s-a înscris Tabla Regească în calitate de cancelist, ca apoi să ajungă avocat.

În calitate de cancelist, în anul 1847, 15 ianuarie, a participat la ședința Dietei din Cluj împreună cu colegul și prietenul Iosif Sterca Șuluțiu, care ne dezvăluie interesul cu care Avram Iancu urmărea cu atenție dezbaterile, „cu unul indescriptibil”³.

Această realitate dureroasă, în optica preotului Ioan Ungur (1801-1858), primește o semnificație mult mai largă și mai profundă. Discrepanța dintre cele două clase sociale, iobagi și nobili, era revoltătoare. Iobagii: „amărății oameni proști și iobagi”, care „842 de ani au fost subjugăți de domni în cinste, ba, în loc de plată, i-au bătut cu paltă de smicele (bucată de lemn rotund ce se folosea și-n acest scop) și erau mai nebăgați în seama decât niște marhe (vite)”. Nobilii: „Tot pământul, toate pădurile, ba zic domnii că și cerul care-i pe drept curtea lui și acelea îi al lui, proștii nu aveau numai necaz, slujba cea grea și feciorii scutiți de a da porție (impozit) și de a da domnii și ce nu le trebuia lor, sau ce nu voia a lucra”.

Pe lângă cele consumate, iobagul mai avea obligația ca din toate produsele să-i dea nobilului „din toate ce avea, bietul om sărac, din semănătură din grâu, secară a zecea parte, ba și din găște, din găini și ouă, unt, caș, din oi etc.”⁴

În plină suferință socială și politică, pe firmamentul istoriei europene, apar valurile iluminismului francez cu deviza *Libertate, Egalitate și Fraternitate*, ce cuprinde întreaga Europa Centrală. Cresc frământările, se extinde și dorința de schimbare. La Pojonu Bratislava, în 18 martie 1848, ungurii își declară independența față de Viena, urmând ca în 9 mai Dieta de la Cluj să declare „Uniunea” Transilvaniei fără condiții cu Ungaria, adică fără dreptul românilor de a putea să participe în mod democratic la viața politică și în nici la emanciparea vieții sociale, rămânând tolerați în propria lor țară. Problema „Uniunii” a evoluat de la dezbateri politice la războiul civil. Neacordarea de drepturi politice și sociale a produs ruptura între români și maghiari. Clasa politică maghiară și-a declarat independența față de Viena pentru că era asuprită, dar față de români și slavi se rămână aceiași oprimatori și asupritori.

Portretul lui Avram Iancu. Litografie (22X33 cm) de Ion Costandea (1819 - 1879). Deducutul gravurii este scris IANCU 1848-1849. În partea stângă apare numele desenatorului - I. Costandea c. n., Prof. în.

Această realitate dureroasă l-a „împins” pe Avram Iancu până la „a-și închina viața pentru emanciparea neamului românesc”⁵ și a lupta pentru împlinirea singurului dor al vieții sale, de a-și vedea națiunea fericită.

Sentimentele sale patriotice și convingerea sa l-au făcut să devină persoană publică activă în viața politică și a fi iscusit luptător fără grade militare, decât cele pe care i le-a dat poporul, „Crăișorul”, „Craiu moșilor”, „Căpitanul”. Iar tribunii și o parte din popor l-au numit „uneori ghenărar”. Participarea sa la Adunarea Națională de la Blaj din 3-15 mai 1848, cu cei 10.000 de moși, chipeși și disciplinați, ca și la celelalte două adunări (Duminica Tomii și 16-28 septembrie), îl face tot mai cunoscut, apreciat și ascultat. „Moșii urmează fără șovăire cuvântul și chemarea lui Iancu și se luptă cu același avânt și cu același dispreț de moarte în toate bătăliile”⁶. În aceeași notă de ascultare declară și Gheorghe Mihail din Sohodol, în calitate de martor, „că nici chiar pe Iisus Christos nu l-ar asculta mai bine”⁷.

La scurtă vreme, Guvernul maghiar dizolvă Comitetul Național și ordonă arestarea membrilor. Înființarea regimului polițienesc a avut ca obiectiv

strict de urmărire și supraveghere a liderilor politici, între ei primul fiind Avram Iancu. Reprimările ostile pe care comisarii guvernamentali le aplicau cu cruzime împotriva celor ce au participat la luptele din cadrul revoluției constituie un alt episod tragic. Introducerea stării de asediu, ordonarea așa-numitelor „tribunale de sânge”, „vânătoarea” după cei ce au luptat în confruntările sângeroase, constituie o altă stare de teroare. Reprezentanții guvernului au dat dispoziție ca arestații să fie condamnați pentru jaf și omor, și nu pentru participare la revoluții. Se înmulțesc „tribunale de sânge”. Mărturiile sunt cutremurătoare. Preoții au fost ținta principală, iar execuțiile de un dramatism nemaicunoscut. Tribunalul din Turda a condamnat la moarte aproximativ 300 de condamnați, iar cel de la Cluj, 56. Până la sfârșitul lunii iulie s-au înregistrat peste 500 de condamnați. Tribunii Constantin Roman-Vivi Petru Dobra, Ioan Buteanu, Alexandru Bătrâneanu și alții au fost executați⁸.

Atmosfera generală de după revoluție era apăsătoare. Frică și teroare era pe Târnava, Mureș, Someș și în toată Transilvania din munții Apuseni și până în Câmpie.

Avram Iancu, eroul de altădată, este ținut sub observație și urmărire. Lupta dusă de el pentru accesul liber al moșilor la fondul forestier și la terenurile ce constituiau patrimoniul acestor comunități l-au demobilizat sufletește. La târgul de la Hălmașiu, din 15 decembrie 1849, a avut loc o tentativă a autorităților militare habsburgice de a-l aresta când acesta era prezent la târg. Protecția celor prezenți - a moșilor - a dejucat încarcerarea.

Căpitanul roagă pe Iancu să liniștească poporul căci „arestarea s-a făcut din greșală”.

Lupta sa pentru apărarea drepturilor foștilor săi lănceri continuă. Conflictul pentru proprietatea pădurilor se acutizează încât nu se poate rezolva decât printr-o intervenție a împăratului. În acest sens, a redactat o serie de memorii, dintre care unul către împărat, cerându-i protecția, considerând că „rezolvarea favorabilă ar fi o recunoașterea meritelor câștigate de moși în lupta contra dușmanilor dinastiei”. De aproape un an de zile, suveranul îi datora răspunsul pe care nu l-a primit. Indiferența împăratului față de situația grea a locuitorilor din munții Apuseni, „o resimte până în adâncul ființei sale”⁹. În fața comisiei însărcinate a delimita proprietatea pădurilor și a o introduce în cadastru, Iancu protestează și îndeamnă pe tribunii săi, Mihai Andreica și Dionisie Dărebant, să refuze înscrierea pădurilor pe numele fiscoi. Comandantul militar al districtului Alba Iulia, împreună cu trei companii de soldați, vin la Câmpeni în 17 august 1852 și îl arestează pe Avram Iancu și pe cei doi tribunii. Iancu, sub escortă de jandarmi, este dus la Alba Iulia, iar pe cei doi la Abrud.

Avram Iancu a fost arestat și „fu pus în catene de fier scurte”. „Acolo l-am cercetat după arestare ca la vreo 10 zile. Nu știu ce îi căsună că, luând un scaun frânse cu el toate ferestrele și mobile din casă. Tratarea umilitoare la care a fost supus a făcut să recurgă la acea ieșire violentă. Dus la Sibiu a fost eliberat și apoi judecat. Este absolvit de la intercesiunea Excel. Baron Șaguna.

După eliberare, ajuns la Vidra de Sus îi face o vizită protopopului și tribunului Simeon Balint la Roșia Montană. Iată ce spune zilele trecute fu la mine și după mai lungă conversiune, îl văzui că a scăzut în spirit și debilitate de tot, nu citește nimic, nu scrie, mi-e teamă că se va prăpădi cu toate prin deliriu (pierderea minții), spre care cam de un an e ????, (pornit înclinat). (Roșia 9 decembrie 1852)”.

Decepționat, cu sistemul nervos distrus, nu-și mai găsește echilibrul și nici speranța. Așteptările au fost altele pentru lupta pe care a dus-o, merita mai mult din partea împăratului și n-a primit.

¹ Iosif Sterca Șuluțiu, *Biografia lui Avram Iancu 1897*, Edit. Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2024, p. 1.

² Mircea Popa, Avram Iancu, *Făuritor de istorie națională*, Colecția Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2022, p. 11.

³ Iosif Sterca Șuluțiu, *op. cit.*, p. 5.

⁴ Ioan Ungur, *Cronica Mărgăului* (manuscris).

⁵ Iosif Sterca Șuluțiu, *op. cit.*, p. 5.

⁶ Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, ed. a II-a, Editura Științifică, București, 1968, p. 234.

⁷ *Revoluția de la 1848 în Transilvania Ancheta Kozma din Munții Apuseni*, Coordonatori Gelu Neamțu, Ioan Bolovan, Centru de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 1998.

⁸ *Istoria Transilvaniei*, vol. III, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2008, p. 362.

⁹ Silviu Dragomir, *op. cit.*, p. 321.

† **BENEDICT Bistrițeanul**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Septembrie 2024

1 septembrie

În Duminica a X-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și predică pe un altar special amenajat la Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, în mijlocul participanților la „Întâlnirea tinerilor ortodocși” din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. În continuare, la Sala sporturilor, participă la festivitatea de încheiere a acestui eveniment și adresează tinerilor un cuvânt de binecuvântare și, deopotrivă, îi felicită pe organizatori.

2-3 septembrie

Face un pelerinaj la câteva mănăstiri din Bucovina.

4 septembrie

Program de audiențe la birou.

5 septembrie

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Sita, Protopopiatul Beclean, oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Mina Sălăjan, fiul familiei Pr. Paroh Emanuel și Dana Sălăjan.

Face o vizită de lucru la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din Sânniccoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

6 septembrie

Program de audiențe la birou.

7 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie în Biserica „Duminica Tuturor Sfinților” din Săliștea Nouă, Protopopiatul Cluj I, și oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale construită în proximitatea lăcașului de cult. Rostește un cuvânt de învățătură. Oferă Ordinul „Nicolae Ivan” pentru clerici Pr. Paroh Vasile Florin Perța; Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” domnului Balázs János, Primarul Comunei Baci, iar cântărețului bisericesc Ioan Moldovan Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni”. Totodată, sunt apreciați prin diplome de aleasă cinstire și alți credincioși care s-au ostenit cu edificarea casei parohiale. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

8 septembrie

În Duminica a X-a după și sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea Ciucea, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupuțan, Protopopul Huedinului.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii capele mortuare și rostește un cuvânt de învățătură în Parohia Nadășu, Protopopiatul Huedin. Ridică la rangul de iconom pe Pr. Ioan Vasile Căienar, parohul comunității. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupuțan, Protopopul Huedinului.

9 septembrie

La Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”- gimnaziu din Cluj-Napoca participă la festivitatea începutului de an școlar. Rostește un cuvânt ocazional.

10 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfântul Nicolae” și „Înălțarea Domnului” din Huedin. Oficiază Parastasul pentru adormiții întru Domnul, Protopopul Aurel Munteanu și plutonierul Gheorghe Nicula, care au primit moarte martirică cu 84 de ani în urmă. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupuțan, Protopopul Huedinului.

11 septembrie

La Paraclisul „Sfântul Nicolae” de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvânt de învățătură în mijlocul clericilor înscriși la cursurile de pastorație și duhovnicie, apoi în aula instituției de învățământ susține cursul „Incursiuni filocalice cu nuanțe pastorale”.

Participă la examenul de admitere, Disciplina Spiritualitate, la Școala doctorală „Isidor Todoran”, din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

12 septembrie

Program de audiențe la birou.

13 septembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânniccoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, Directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie”, și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

14 septembrie

De sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci slujește Sfânta Liturghie și predică în Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Parohia Nima, Protopopiatul Dej

15-18 septembrie

La Mănăstirea „Anba Bishoy” din Egipt, participă, ca delegat al Bisericii Ortodoxe Române, la lucrările Comisei mixte de dialog dintre Biserica Ortodoxă și Bisericele Vechi Orientale.

19 septembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din Sânniccoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, Directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie”, de PC Pr. Ioan Vesa, tatăl Preasfinției Sale, și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

20 septembrie

Face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, directorul centrului. Întâlnește o delegație din Germania, citori ai centrului.

PS Episcopul-vicar Benedict Bistrițeanul a oficiat slujba Parastasului pentru victimele masacrului hortist de acum 80 de ani din localitatea Hărcana, Protopopiatul Turda, 2024.

Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, în calitate de membru de comisie, la susținerea referatelor, Disciplina Spiritualitate, de către studenții doctoranzi din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

21 septembrie

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil și Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cetan, Protopopiatul Dej, oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Filip Neamțiu, fiul familiei preotului paroh Ioan și Alina Neamțiu. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, Protopopul Dejului. Rostește la final cuvânt de învățătură.

La Paraclisul „Sfântul Nicolae” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca slujește Sfânta Taină a Cununiei pentru tinerii Beniamin Luchian și Ionica Cristea. La final rostește un scurt cuvânt de folos duhovnicesc.

22 septembrie

În Duminica a XVIII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și predică pe altarul de vară din curtea Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” – Băița, Protopopiatul Gherla. Oficiază slujba de binecuvântare a Monumentului ridicat în cinstea eroilor din Primul Război Mondial și a Căminului Cultural renovat cu sprijinul Primăriei Gherla. Oferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici PC Pr. Dinu Iușan, parohul comunității; Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni Domnului Ovidiu Drăgan, Primarul Municipiului Gherla; Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnului Vlad Bărbos și „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” domnilor Ioan Neamțu și Ioan Diț. De asemenea, membrii Consiliului Parohial și alți binefăcători primesc diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Paul Isp, Protopopul de Gherla.

23 septembrie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, cu binecu-

vântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă, în calitate de membru de comisie, la susținerea publică a lucrării de doctorat cu titlul: „Iisus Hristos Mirele în Noul Testament” a domnului doctorand Ioan-Daniel Manolache. Este însoțit de PC Diac. Lect. Stelian Pașca-Tușă, cadru didactic al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

24 septembrie

În localitatea Hărcana din Protopopiatul Turda oficiază o slujbă de pomenire la împlinirea a 80 de ani de la masacrul hortist asupra unui grup de 18 persoane, dintre care 12 copii, din acest sat. Rostește un cuvânt omagial. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopopul de Turda.

Face o vizită la Mănăstirea Mihai-Vodă – Turda. Rostește o rugăciune la mormântul adormitei întru Domnul, Stavrofora Andreea Filimon.

25 septembrie

Program de audiențe la birou.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în calitate de membru de comisie, participă la prezentarea publică a lucrării de doctorat intitulată: „Inconștientul în lucrarea pastorală. Personalitatea spirituală și obiectivul ontologic al îndumnezeirii”, susținută de domnul Călin Drăgeanu.

26 septembrie

Face o vizită de lucru la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din Sânniccoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

În cadrul celei de-a 10-a ediții a Festivalului de Carte Transilvania, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la evenimentul de lansare al volumului „Cred, Doamne, și mărturisesc! File de catehism ortodox”.

27 septembrie

La invitația Înaltpreasfințitului Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, participă la sărbătoarea Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul, ocrotitorul spiritual al Municipiului Râmnicu-Vâlcea. Pe un altar special amenajat în curtea Arhiepiscopiei, slujește Sfânta Liturghie alături de Înaltpreasfințitul Părinte Naum, Mitropolit de Ruse, Înaltpreasfințitul Părinte Hrisostom, Mitropolit de Kyrenia și Exarh de Lapithos și Karavas,

Înaltpreasfințitul Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, Preasfințitul Părinte Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Părinte Nestor, Episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte Qais, Episcop de Erzurum și Episcop-vicar al Patriarhiei Antiohiei, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei și Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei.

28 septembrie

La Mănăstirea Sfânta Elisabeta din Municipiul Cluj-Napoca oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Ștefan Radu Boca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca slujește Sfânta Taină a Cununiei pentru tinerii Rareș și Raluca Lupu. La final rostește o scurtă meditație.

29 septembrie

În Duminica a XIX-a după Rusalii, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, săvârșește slujba de târnosire a Bisericii „Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul” de la Mănăstirea Pantocrator, Protopopiatul Beclean, urmată de Sfânta Liturghie pe un altar special amenajat în curtea mănăstirii.

30 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie și slujba de Te Deum în Paraclisul „Sfântul Nicolae” de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, cu ocazia începutului noului an universitar. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din Sânniccoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

† ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Septembrie 2024

1 septembrie

În curtea bisericii din Câțcău, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Ioan Mărginean), săvârșește slujba de sfințire a unui nou clopot, a unei toci de fier și a unei toci de lemn.

Pe altarul de vară din curtea bisericii din Câțcău, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În curtea casei parohiale din Câțcău, oficiază slujba de sfințire a unei noi Troițe. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Vizitează casa parohială, aflată la finalul procesului de restaurare și înfrumusețare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

2 septembrie

În biserica din Vâlcelele, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria Călina, fiica părintelui paroh Cătălin-Valerian Prunean. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 septembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită în cartierul clujean Valea Chintăului, în vederea găsirii unui loc pentru construirea noii biserici parohiale. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj II.

4 septembrie

În biserica parohiei Câmpia Turzii IV, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Ioan Morar), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Vasile Pop, fost paroh în localitatea Triterii de Sus. Rostește un cuvânt de mângâiere.

5 septembrie

În biroul mitropolitan, acordă arhierasca binecuvântare tinerilor ce urmează să susțină examenul de admitere la cursurile de Licență și Master din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, sesiunea septembrie 2024.

În biserica din Ilișua, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Ioachim, fiul părintelui paroh Ștefan Murariu. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala de festivități a Grand Hotel „Italia” din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Poveste pentru tata” a domnului Alin Tișe, Președintele Consiliului Județean Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga de la parohia „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști.

6 septembrie

La Muzeul Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, înregistrează o emisiune pentru postul TV Trinitas, referitoare la preotul martir Liviu Galaction Munteanu, pe care Sinodul Bisericii Ortodoxe Române îl va canoniza anul viitor.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

7 septembrie

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Dej (parohi: Pr. Alexandru Cătălin Feier și Pr. Emil Sabadăș), cu prilejul împlinirii a 20 ani de la înființarea filialei Dej a Ligii Tinerilor Creștini Ortodocși, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Vlad Cristian Todoran, de la parohia Sălișca, coordonatorul tinerilor.

În parohia Coplean, protopopiatul Dej, săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă părintelui paroh, Mircea Dragoș, „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”, iar domnului Silviu Boldor, primarul comunei Căseiu, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Pe altarul de vară al Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, slujește Vecernia Mare cu Litie.

8 Septembrie (Nașterea Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Fântânele, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

9 septembrie

Cu prilejul începerii noului an școlar, în curtea Centrului Eparhial, participă la festivitatea organizată de Colegiul Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, cu prilejul începerii noului an școlar, în prezența reprezentanților elevilor și profesorilor din Cluj-Napoca, oficiază slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Cojocna, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Georgel Rednic), în prima zi a anului școlar, participă la momentul festiv al inaugurării noii Grădinițe cu program normal din cadrul Centrului social-misionar „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”, destinată, în special, copiilor rromi din comunitate. Rostește un cuvânt de învățătură. Asistă la programul artistic organizat cu acest prilej.

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de deschidere a celei de-a 109-a serie a cursurilor

la susținerea publică a Tezei de Doctorat intitulată „Personalitatea duhovnicească a părintelui Vasile Vasilache. Coordonate biografice și perspective spirituale” de către PC Pr. Robert Anton Kovacs, de la Parohia „Sfântul Ierarh Silvestru” de pe strada Soporului, din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Săvârșește slujba de Sfințirea a apei și cea de binecuvântare a Hotelului „Issa Resort” din Turda. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga de la Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști.

13 septembrie

În Aula Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, susține prelegerea „Părintele spiritual și rolul lui în tămăduirea societății bolnave”, preoților participanți la cursurile pastoral-misionare clericale în vederea obținerii gradelor profesionale în preoție.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

14 Septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cășiel, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Gabriel Alexandru Noje. Este însoțit de PC Diac. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba-Iuliei.

15 septembrie

Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru arhieriei, Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu al Alba-Iuliei, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici, îl conferă Arhidiaconului Rafael Ioan Orzeiu, consilier eparhial în cadrul Arhiepiscopiei Alba-Iuliei.

Împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu, oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Arhanghel Mihail” din cartierul clujean Mărăști. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea Bisericii „Sfântul Mihail” din Cluj-Napoca, împreună ÎPS Părinte Irineu, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește întru preot, pe seama capelei Facultății de Teologie, pe diaconul Gabriel Alexandru Noje. Din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, conferă părintelui paroh, Liviu Cozma, Ordinul „Maica Domnului Rugătoarea”. Părintelui slujitor Ștefan-Rareș Prunean îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Domnului Trandafir Ghiurca îi acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni doamnei Maria Ghiurca și

doamnei Floarea Bucur, iar doamnei Cristina-Maria Persa și familiei Sebastian, Daniel și Viorica Fintînă le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Doamnei Luminița Ghiran, doamnei Bianca Ramona Chira și doamnei Dochîța-Terezia Cîmpean le conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudeni”, iar Ordinul „Mihai Vodă” pentru laici îl conferă familiei Petrișor și Mariana Țirlea și familiei Cosma și Maria Baci.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 septembrie

Face o vizită pe șantierul de construcție al noului corp de chilii din incinta Mănăstirii „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Dej. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 septembrie

În biserica din Borleasa, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Teodora Andreea, fiica părintelui paroh Andrei Dan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala de festivități a Pensiunii „Terra” din Bistrița, participă la recepția oferită cu prilejul împlinirii a 56 ani de viață de către domnul Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei oficiază dumnezeiasca liturghie la Mănăstirea Piatra Fântânele, Protopopiatul Bistrița, cu prilejul hramului, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, 8 septembrie 2024.

pastoral-misionare clericale în vederea obținerii gradelor profesionale în preoție. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta” din cartierul clujean Becas, în vederea începerii construirii bisericii celei noi. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

10 septembrie

În biserica Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, slujește Sfânta Liturghie, rostește un cuvânt de învățătură și oficiază slujba Parasutului la împlinirea a 40 de zile de la mutarea în eternitate a stavroforei Andreea Filimon.

În cimitirul mănăstirii de la Turda se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul stavroforei Andreea Filimon. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

11 septembrie

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic al Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de domnul inginer Ionuț Bujeniță, de la Centrul Eparhial.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

12 septembrie

La Facultatea de Teologie, participă, în calitate de îndrumător,

18 septembrie

În Biserica „Înălțarea Domnului” din Reghin, județul Mureș, la ceas de seară, oficiază o slujbă funebră la capătul adormitului întru Domnul, preot Teodor Beldean, fost protopop al locului. Rostește un cuvânt de mângâiere.

19 septembrie

Face o vizită în protopopiatul Cluj I. Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a lucrărilor realizate la casa parohiei Mociu II. Rostește un cuvânt de învățătură. Hiroteșește întru sachelar pe părintele paroh Gabriel-Alexandru Creța. Vizitează șantierul noii case a parohiei Mociu I (paroh: Pr. Andrei Budălăcean). Vizitează șantierul de înfrumusețare al bisericii din Ghirișu Român (paroh: Pr. Dan Tiniș). În cimitirul din Ghirișu Român, se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele soților Vasile și Anuța Vesa.

20 septembrie

În debutul examenului pentru promovarea gradelor profesionale în preoție, în aula Facultății de Teologie, îi binecuvintează pe preoții participanți. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PC Diac. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale.

21 septembrie

Îl primește la reședință pe domnul Marcel Ciolacu, prim-ministrul Guvernului României. Împreună cu acesta, face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca.

În cimitirul Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, în deschiderea simpozionului dedicat lui Ioan Alexandru, la mormântul poetului, oficiază o slujbă de pomenire și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Bistrița, îl întâlnește pe Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop vicar Patriarhal.

22 septembrie

Împreună cu Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, oficiază slujba de resfințire a Bisericii „Înălțarea Domnului” din incinta Unității Militare din Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii militare din Bistrița, împreună cu Episcopul vicar Patriarhal Varlaam Ploieșteanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui militar dr. Cristian Ioan Marțian distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici. Domnului col. Cristinel Dumitru Colibaba, comandantul Brigăzii 81 Mecanizată „General Grigore Bălan” îi acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Domnului col. Alin Florin Marian, șeful Statului Major al Brigăzii 81 Mecanizată și domnului lt. col. Răzvan Zegleanu le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului lt. col. Ovidiu Mitrofan, domnului plt. adj. Liviu Purcel, din cadrul Batalionului 405 sprijin logistic și domnului Macarie Alexandru Moldovan, iar domnului plt. Alin Căluș, din cadrul Brigăzii 81 Mecanizată și domnului plt. adj. Bogdan Bejinaru le conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni. Domnilor Ioan Bugnar și Iulian Chirița le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, iar domnului Mihai Bâlc, domnului col. (r) Ilie Sas și domnului col. (r) Mihai Luca le acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de capătăi a creștinului”. Din partea șefului Statului Major al Forțelor Terestre primește distincția „Emblema de Merit – partener pentru apărare, clasa a III-a.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la punerea în scenă

a Operei „Nabucco” de Giuseppe Verdi. Este însoțit de PC Diac. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

23 septembrie

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic a Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de PC Diac. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

24 Septembrie (Sfântul Siluan Atonitul)

Cu prilejul hramului, în biserica Așezământului social pentru copii de la Dorolea, protopopiatul Bistrița, aflat sub coordonarea PCuv. Protos. Chiril Zăgrean, starețul Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Domnului Traian Simionca, primarul comunei Livezile și domnului viceprimar Florin Ioan Griga le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar domnului Macarie Alexandru Moldovan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Vasile Scurtu și domnului Iustin Stejerean, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Melente Horoba.

În biserica Unității Militare din Bistrița, în deschiderea Întâlnirii Naționale a preoților militari din Armata Română, oficiază slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, acordă părintelui militar Nicolae Călugăr de la Divizia IV Infanterie „Gemina” din Cluj-Napoca, părintelui militar Petru Both de la Unitatea Militară din Dej și Părintelui Cristian Ioan Marțian de la Unitatea Militară din Bistrița „Diploma Omagială – 2024 – Anul pastorației și îngrijirii bolnavilor”, însoțită de medalia aferentă. Părintelui Sorin Pitic, șef al secției de asistență religioasă din cadrul Statului Major al Apărării, îi acordă distincția „Crucea Arhiepiscopală”.

Credincioși prezenți la slujba de sfințire de către IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, a Bisericii „Sfântul Arhanghel Mihail” din cartierul clujean Mărăști, 15 septembrie, 2024.

25 septembrie

În Biroul mitropolitan, conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni domnului Ștefan Florea, consilier bisericesc în parohia pentru rromi din cartierul Fabrici al municipiului Turda.

În Biserica „Sfântul Ierarh Nectarie” din Dej (paroh: Prot. Ioan Buftea), oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Mălina Alexandra Pocol. Rostește un cuvânt de mângâiere.

26 septembrie

În cadrul Târgului de carte „Transilvania” din Piața Unirii, din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Cred, Doamne, și mărturises!” (File de catehism ortodox) apărut la Editura „Renașterea”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala „Reduta” din incinta Muzeului Etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Principalele sărbători în Evanghelii – fragmente din Biblia în versuri” al scriitorului Ioan Ciorca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

27 septembrie

În Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” din Sighetu Marmăției, aparținătoare Vicariatului Ortodox Ucrainean, cu prilejul sărbătoririi hramului pe stil vechi, în calitatea de delegat al Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din partea Preafericitului Sale, îi conferă părintelui paroh Nicolae Lauruc, vicarul Vicariatului Ortodox Ucrainean, Ordinul Mitropolitan „Sfântul Dimitrie cel

Nou” pentru clerici. Din încredințarea Părintelui Patriarh Daniel, îl hiroteșește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Marius Lauruc. Înmanează Ordinul „Crucea Maria Brâncoveanu” doamnei profesor Margareta Lauruc și Ordinul „Sanctus Stephanus Magnus” familiei Prof. Marian și Oxana Fețadi. Domnilor Vasile Dubovici, Ioan Glavatchi, Vasile Duciuc, Nicolae Hrituc, Alexandru Bârsan, Petru Petretchi, Nicolae Malear, Dumitru Mascaliuc și Vasile Hamor le acordă din partea Părintelui Patriarh „Diploma Omagială – 2024 – Anul pastorației și îngrijirii bolnavilor”, însoțită de medalia aferentă, iar „Distincția de vrednicie cu icoana Maicii Domnului” o acordă Comitetului Parohial al Parohiei „Înălțarea Sfintei Cruci” din Sighetu Marmăției. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Vasile Moldovan, primarul municipiului Sighetu Marmăției. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului senator Sorin Vlașin, iar domnului Gheorghe Roman îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, oficiază slujba de binecuvântare a Centrului social-cultural „Sfântul Paisie Velicovschi” din cadrul Vicariatului Ortodox Ucrainean din Sighetu Marmăției. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Ioan Buftea, protopopul Dejului.

28 septembrie

Oficiază slujba de binecuvântare a ampleror lucrări realizate la biserica din Hășdate, protopopiatul Cluj I și cea de sfințire a noului Altar de vară din curtea bisericii. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară din incinta bisericii din Hășdate, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Îl hiroteșește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Viorel Olimpiu Șuteu. Familiei Traian și Valeria Ilea îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Liviu Fărcaș, iar domnului Ioan Fărcaș îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PCuv. Ierom. Daniel Săvan de la Paris.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii.

29 septembrie

Împreună cu Preasfințitul Părinte Visarion al Tulcii și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul” din incinta Mănăstirii „Pantocrator”, Beclean. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea Mănăstirii „Pantocrator” din Beclean, în sobor de arhieriei, preoți și diaconi, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă părintelui stareț, protosinghelul Luca Gheberta și părintelui Vincențiu Doru Zinveliu, fost protopop al Becleanului, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru clerici. Acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni domnului Petru Miron. Doamnei deputat Diana Olivia Morar, domnului Macarie Alexandru Moldovan și domnului Cristian Cărlig le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, domnilor Vasile Gheberta și Vasile Săsărman le conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar domnilor Marius Botean și Cornel Botean le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni. Domnilor Vasile Rădac, Mihai Negrea, Lazăr Elek și Mihai Streza le acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de capătăi a creștinului”.

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

30 septembrie

În Sala Sinodală din Reședința Patriarhală din București, participă la ședința de lucru a Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

În Catedrala Patriarhală din București, cu prilejul împlinirii a 17 ani de la întronizarea Preafericitului Părinte Daniel în demnitatea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala „Europa Christiana” din Palatul Patriarhiei, participă la întâlnirea cu reprezentanții cultelor din România și la momentul festiv organizat cu acest prilej.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Despre nădejde. O perspectivă filocalică

Pr. Cătălin Pălimaru

mul își construiește adesea viața în corelație cu un set de năzuințe pe împlinirea cărora își întemeiază speranțele. Iar viața omului gravitează în jurul acestor speranțe, legate în mod obișnuit de profesie, familie, relațiile cu ceilalți, hobby-uri, vacanțe sau sănătate. Când unul din aceste repere se volatilizează, omul își pierde ancora și intră în criză. În plus, speranțele multora au un orizont de așteptare limitat la numărul de ani petrecuți pe pământ și ele dispar odată cu ceasul morții. Dacă omul își circumscrie viața speranțelor efemere, se poate bucura – un fapt îndreptățit până la un punct – dar poate și suferi amarnic. Momentele limită se pot transforma într-o dramă, copleșindu-l pe om și asemănându-l celor „care nu au nădejde” (1 Tes 4, 13).

Din perspectiva vieții creștine, nădejdea e o modalitate de a experia prezența lui Dumnezeu în lume. Pentru foarte mulți, Dumnezeu nu există sau pare absent. Credința e un dar pe care unii, din varii motive, nu îl posedă. Însă credința e un mod de a adevăra prezența lui Dumnezeu în lume. La fel, nădejdea. Ele se și intercondiționează. Nădejdea înseamnă o „credință întărită” (Cuv. Paisie Aghioritul) sau o „credință într-o fază progresată” (Părintele Dumitru Stăniloae), dar și credința se sprijină pe nădejde, fiind însuflețită de ea.

Spre deosebire de speranțele obișnuite ale oamenilor, nădejdea dată de credință trece dincolo de hotarele morții, fiind orientată spre un viitor promis de Dumnezeu și așteptat cu încredere. El conferă împlinire vieții. În virtutea făgăduinței, creștinul trăiește acest viitor ca pe o certitudine care îi ordonează prezentul. „Propriu nădejdiei este să... învețe cele viitoare și să le pună sub ochi ca prezente” (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Către Talasie...*, rp. 49, Filocalia 3). Iar nădejdea bunurilor viitoare „nutrește sufletul” (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cele două sute de capete despre cunoștința de Dumnezeu*, I. 96, Filocalia 2). Din această perspectivă, veșnicia dirijează cugetul omului iar cele trecătoare, legitime și ele, trec pe plan secund. Aici se observă diferența clară dintre cei predați lumii și cei care, deși petrec în hotarele acestei lumi, nu sunt captivi ei. Cu referire la lucrarea Sfântului Duh, Cuviosul Diadoh subliniază că „pe aceasta nimenea nu o poate cunoaște, decât numai cei ce s-au lepădat cu bucurie de plăcerile vieții, pentru nădejdea bunurilor viitoare” (Sf. Diadoh al Foticeei, *Cuvânt ascetic...*, cap. 25, Filocalia 1).

Potrivit legilor duhovnicești, o asemenea conștiință însă are de trecut proba de foc a încercărilor. Prin ele se verifică și fidelitatea omului față de Dumnezeu și nădejdea în El. „Cercarea naște nădejdea darurilor Domnului” (Sf. Ioan Scărarul, *Scara...*, cuv. 30, Filocalia 9) sau, în termeni similari, „probarea duce pe om la nădejde” (Sfinții Varsanufie și Ioan, *Scrisori duhovnicești*, rp. 391, Filocalia

11). În același sens, Sfântul Maxim Mărturisitorul se adresa părintelui Elpidie: „Căci așa fiind probat cu bun rost prin necazuri, vei dobândi o nădejde și mai întărită în Dumnezeu” (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Întâia sută a capetelor despre dragoste*, cap. 52, Filocalia 2). E o experiență pe care trăit-o părinții filocalici și marii nevoitori. În aceste crize învățau să se încredințeze proniei lui Dumnezeu, abandonând grijile chinuitoare. Avva Filimon dă o astfel de mărturie: „în ispite, aceasta o făceam pururea: îmi puneam toată nădejdea în Dumnezeu, înaintea căruia am și făcut făgăduințele lepădării, și El îndată mă izbăvea. De aceea, frate, nu mai am grijă de mine” (Avva Filimon, *Cuvânt...*, Filocalia 4). Aceste încercări pot fi istovitoare, până la deznădejde, însă și smeresc sufletul conform Sfântului Siluan Athonitul. Totodată, nevoitorul are încredere că Dumnezeu cunoaște limitele fiecăruia. „Dumnezeu niciodată n-a lăsat sufletul care nădăjduiește într-Însul să fie covârșit de încercări încât să deznădăjduiască” (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază...*, cap. 129, Filocalia 5). În asemenea împrejurări, nădejdea se conjugă cu răbdarea. Grație nădejdiei, omul rabdă mai lesne suferințele, cu gândul că toate se vor sfârși, iar sufletul, mai experimentat deja, se va îmbogăți. „Aruncă ancora nădejdiei în Dumnezeu, care poate să mântuiască, și așteaptă de la El sfârșitul cel de folos al încercărilor” (Calist și Ignatie Xanthopol, *Metoda...*, cap. 16, Filocalia 8).

Încercările pot însemna suferințe fizice și boli, dar pot însemna mai ales zbucium lăuntric. Acesta poate lua forma unei întristări vecine adesea cu ceea ce cunoaștem astăzi ca depresie. În vechime asemenea maladii se tratau exclusiv prin apelul la Dumnezeu. Omul traversa greul drum de la întristare la bucurie tocmai prin nădejde. „La mijloc între întristare și bucurie se află nădejdea”, ne spune episcopul Foticeei. (Sf. Diadoh al Foticeei, *Cuvânt ascetic...*, cap. 69, Filocalia 1). Iar Cuviosul Casian Romanul găsisse pentru monahii săi leacul întristării: „această întristare... se tămăduiește prin rugăciune, prin nădejdea în Dumnezeu, prin cugetarea la cuvintele cele dumnezeiești și prin petrecerea cu oamenii cuvioși”. (Sf. Casian Romanul, *Despre cel opt gânduri ale răutății*, V, Filocalia 1)

În logica părinților nevoitori, nădejdea în Dumnezeu

conduce la eliberarea de griji. „Cu cât își va pune cineva mai mult nădejdea într-Însul în toate cele ale sufletului și trupului său, cu atât îl află pe Acela mai mult purtând grijă de el” (Petru Damaschinul, *Învățăături duhovnicești*, Filocalia 5). Acest principiu stă la temelia vieții monahale.

Pe de altă parte, nădejdea în Dumnezeu se și cultivă ascetic. În primul rând, e rodul unei rugăciuni stăruitoare. Creștinul cere lui Dumnezeu acest dar, convins fiind că prin el va face față vicisitudinilor și va diminua atașamentul lui bolnăvicios față cele efemere. Rugăciunea hrănește și insuflă nădejdea unui om. Totodată, rugăciunea și nădejdea se sprijină reciproc în momente de impas, iar omul câștigă o ameliorare a vieții sale duhovnicești, rezultat favorabil unui nou început. Mai mult, rugăciunea îl călăuzește pe ascet către o experiență isihastă, animată și ea de nădejde. Părinții filocalici se problematizau deseori cu privire la rugăciune. Cuviosul Isaac Sirul își lămurește interlocutorii definind-o drept „o liniștire și o golire a cugetării de toate cele de aici și o inimă ce-și întoarce cu desăvârșire privirea spre nădejdea plină de dor a celor viitoare” (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre nevoință*, Cuv. LXXXI, Filocalia 10). Dintr-o perspectivă asemănătoare, Sfântul Maxim descrie taina rugăciunii neîncetate: „Rugăciunea neîntreruptă stă în a avea mintea alipită de Dumnezeu cu evlavie multă și cu dor și a atârna pururea cu nădejdea de El și a te încrede

în El în toate, orice ai face și ți s-ar întâmpla” (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt Ascetic*, cap. 25, Filocalia 2)

Nădejdea e stimulată însă mai ales de osteneala pentru virtute. Nevoința ascetică e semn că omul e motivat de nădejde, că aspiră la ceva înalt, în vedere căruia poate suporta privațiuni. În cuvintele episcopului de Ninive, „nădejdiei în Dumnezeu trebuie să-i premeargă osteneala pentru Dumnezeu și sudoarea în lucrul Lui... nădejdea în Dumnezeu se arată în grelele pătămiri pentru virtute” (Sf. Isaac Sirul, *Despre nevoință...*, cuv. 22, Filocalia 10). Virtutea, fapta cea bună sunt dovezi ale nădejdiei. Credința e insuficientă din acest punct de vedere. Diavolii „cred și se cutremură” (Iac. 2, 19), dar nu nădăjduiesc.

Să mai spunem și că obiectul nădejdiei creștinului îl constituie, evident, Dumnezeu. „El este nădejdea mântuirii noastre”. (Sfinții Varsanufie și Ioan, *Scrisori duhovnicești*, p. 837, Filocalia 11; cf. 1 Tim. 1, 1). Totodată, și Maica

Domnului, „nădejdea celor fără de nădejde” (*Paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*), și nu mai puțin sfinții, etalon al acestei aspirații – ei „în fiecare clipă privesc la sânul Părintelui lor și această nădejde le arată ca un deget, în fiecare clipă, cele de departe și nevăzute.” (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre nevoință*, Cuv. LXXXI, Filocalia 10) –, în această calitate constând rațiunea mijlocirii lor la tronul de sus. În pofida relației de dragoste cu ceilalți, nu ne punem nădejdea în oameni. Sf. Maxim e categoric în acest sens: „Să iubim pe tot omul din suflet; dar să nu ne punem nădejdea în niciunul dintre oameni” (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt Ascetic*, cap. 43, Filocalia 2).

În salba virtuților teologice, nădejdea joacă rolul unei medieri între credință – temelia vieții în Hristos – și dragoste – desăvârșirea ei, iar noi, ancorându-ne în ea, nu facem decât să arătăm că suntem încă pe cale.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRIȚEANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu,
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. prof. univ. Stelian Tofană,
Eugen Adrian Truța.

De vorbă cu studentul în pragul Universității. Sfaturi de la Profesorul Alexandru Mironescu

Rînceperea anului universitar este un necesar prilej pentru a medita la condiția studentului de ieri și de astăzi. Este un prim articol în care vom ilustra explicit dimensiunea paideică a Rugului Aprins, atât cea de ordin laic, cât și aceea de ordin duhovnicesc. Am ales pentru început un memorabil text scris de un magistru cu vocație, profesorul universitar Alexandru Mironescu, membru emblematic al Rugului Aprins, publicat într-un volum editat de Universitatea București („Călăuza studentului. Vadecum academicum”, 1939-1940). Șef de lucrări al Facultății de Științe, el însuși își continua studiile în acei ani pentru susținerea celui de-al doilea doctorat, în filosofie, după cel în chimie susținut la Sorbona (1929). Redăm mai jos, în bună parte, meditația profesorului Al. Mironescu, un adevărat maraton intelectual – în care regăsim atât exigențele academice cele mai înalte, cât și morala, și înțeleșurile creștine ale vieții –, un text de o actualitate vie și astăzi.

(Marius Vasileanu)

„Un student, la începutul studiilor universitare, se găsește de două ori dezorientat: odată, sub raportul carierei pe care trebuie să o aleagă și a doua oară sub raportul certitudinilor sale interioare și al organizării cunoștințelor pe care urmează să și le apropie. Să le examinăm pe rând.

În general vorbind, deținătorul unei diplome de bacalaureat nu este tocmai bine fixat asupra carierei pe care trebuie să o urmeze. Aceasta cred că este una dintre cele mai mari nelineități ale tânărului care pășește prima oară pragul universității. Ori întâmplarea, ori un concurs exterior de împrejurări, ori, în sfârșit, o presiune familială decide cariera unui tânăr și prea rare ori indicația fermă a unei puternice vocații. Cred, cu cea mai mare convingere a mea, că ultima decizie în această spinoasă problemă trebuie să aibă o totală adeziune sufletească din partea aceluia care este chemat în ultimă instanță să o ia. Nu îmbrățișați o carieră împotriva aceluia consimțământ interior – pe care îl socotesc de primul ordin.

Dacă alegeți o carieră împotriva celor mai firești înclinații ale dvs. înseamnă să vă izbiți tot restul vieții de o infirmitate fundamentală. Studiile universitare nu vor da maximum de roade decât dacă sunt făcute și cu tragere de inimă. Interesul pentru ele trebuie să aibă rădăcini mai adânci în substratul moral și să nu conțină la temelie o vinovată tranzație sau socoteli asemănătoare cu târguiala. (...)

Un fapt: astăzi, numărul acelor care învață carte și acumulează titluri academice este din ce în ce mai mare. Specializarea este și ea o mare realitate a vieții sociale moderne. Prin însumarea lor, concurența în diferitele ramuri de activitate a devenit din ce în ce mai aprigă. Oricâte intervenții ilicite s-ar produce în lupta aceasta a concurenței, meritele personale nu pot fi integral nesocotite și va fi din ce în ce mai greu să fie înlăturate. Acela care într-o asemenea luptă nu va face trup și suflet cu meseria pe care și-a ales-o, va fi un infirm, va fi un învins, chiar de la început. Dacă însă în cariera pe care și-a ales-o, tânărul este angajat și moralmente, adică cu toată ființa lui, cu totalitatea aptitudinilor, oricare ar fi acea carieră de titlu răsunător sau de titlu mai modest, poate fi sigur că în bălăia concurenței va ieși biruitor. (...) Numai în asemenea condițiuni veți fi utili și munca voastră se va impune dobândind o răsplată pe măsura ei. Nu există cariere rentabile și nerentabile – este o eroare grosolană a gândi astfel. Există numai cariere în care omul se realizează deplin, se realizează ciuntit sau deloc.

În această ordine de idei se cere cercetat și cazul acelor care nu manifestă vreo preferință pentru studiile între care trebuie să aleagă. Și acestora le recomand în prealabil o severă confruntare cu propria lor conștiință și o sinceritate absolută față de ei înșiși. Dacă bilanțul unui asemenea grav examen le arată că indiferența lor are un caracter profund, atunci cea mai bună metodă de a lua o hotărâre este apelul la un birou în măsură să le arate, statistic vorbind,

care este cererea și oferta între feluritele ramuri de activitate. (...)

Să trecem la celălalt aspect al dezorientării, anume la dobândirea unor certitudini interioare și al organizării cunoștințelor pe care urmează să și le însușască viitorul student.

Nu trebuie să ne ascundem după degete, absolventul liceului este, în cel mai bun caz, posesorul unor informații eterogene și greu utilizabile. Cariera lui intelectuală începe abia odată cu studiile universitare. Aici urmează să se producă o lămurire și cristalizare. Este o ireparabilă greșeală să se facă aceste studii numai în scopul de a dobândi un nou titlu academic. El nu are nicio valoare sau are una dubioasă, dacă nu este sprijinit pe o realitate profundă.

Vom observa aici că aceia care așteaptă totul de la profesori sau de la îndeplinirea obligațiilor școlare într-un spirit pe care l-am numi *funcționăresc*, comit și de data aceasta o amarnică greșeală.

Profesorul nu poate face minuni. Părerea mea este că munca personală a studentului are o importanță de primul ordin. Profesorii prezintă materialul fundamental al unei discipline și o metodă de lucru. Ei fixează un cadru și provoacă o orientare în mijlocul unei discipline. Toate acestea sunt necesare, sunt indispensabile, dar nu sunt suficiente. Studentul trebuie să fie el însuși, pentru el, un element activ. Sunt mulți care cred că au sfârșit cu obligațiile față de ei înșiși dacă au cumpărat un curs și l-au învățat aproximativ. Profundă eroare. Nu se poate învăța carte în sensul în care am arătat dacă în procesul de lămurire și de organizare intelectuală studentul rămâne un element pasiv. Se cere aici o intervenție personală și foarte serioasă. Nu se poate fructifica învățătura universitară fără cărți și fără o frecventare asiduă a bibliotecilor. Viața studentului e grea, e încărcată, o știm; dar vă spunem de la om la om, niciun sacrificiu nu e prea mare dacă se așază în mijlocul acestor 4-5 ani de universitate preocuparea permanentă și majoră a unei active lămuriri. Fără aportul unui conținut personal și fără o luptă continuă cu problemele studiului, cursurile universitare nu sunt decât literă moartă și un soi de discurs adresat surzilor. Între catedră și bănci se intercalează un vid, iar vidul nu rodește. (...)

Cred că în centrul preocupărilor unui student – oricare ar fi vicisitudinile vieții – trebuie să domine problema formării sale. Ce înțeleg prin această propoziție? Înțeleg două lucruri: preocuparea de a câștiga o serioasă orientare în domeniul pentru care au optat și preocuparea de a păstra în același timp un contact susținut cu ordinea ideilor generale. (...)

În sfârșit credem că epoca studiilor universitare este epoca cea mai prielnică pentru ca un tânăr să capete deprinderea de a se așeza personal în fața problemelor. **În această vreme în care oamenii sunt amenințați să devină niște roboți, în care li se oferă o colecție de locuri comune, înspăimântător de stupide, în scopul de a-i dispensa să mai gândească, în această vreme în care imitația și sugestia tind să transforme oamenii în exemplare de serie de o tristă banalitate, cu alte cuvinte să se anihileze cel mai de seamă bun al omului, personalitatea lui, socotesc că studentul trebuie să se lupte cu înverșunare pentru a-și apăra și păstra o independență și o autonomie spirituală. (...)**

Vă spun, luați viața în serios, acordați-i sensul celei mai grave probleme, nu glumiți cu ea. Fiți încredințați că toate polițele se plătesc, că se plătesc foarte scump. Scrutați adâncul conștiinței voastre și înțelegeți că o orânduire mai presus de puterile noastre omenești cere să onorăm tributul greșelilor pe care le-am făptuit față de noi înșine și față de oameni.

Tabăra Mare ASCOR, în două cuvinte mici

Maria Fărcaș

Horia Burlacu-Visternicu

Roate că înainte de a intra în conținutul încercării noastre de articol, e necesară o formă de contextualizare, o incursiune în modul în care am gândit aceste rânduri, felul în care am vrut să le dăm și să le creăm sens. Când am fost puși față în față cu ideea de a scrie un articol despre tabără, ne-am dat seama că o singură perspectivă ar fi insuficientă, că a scrie un singur om despre tabără ar fi incomplet. Astfel, am conștientizat că ar trebui să scriem împreună despre experiența taberei, să plăsmuim un text multifățetat, bifațetat, în cazul nostru, care să redea Tabăra ASCOR de la Mărișel într-un mod măcar puțin mai apropiat de felul în care ea a fost resimțită de noi, cei care am fost timp de 10 zile acolo. Pentru a nu ne complica prea tare, pentru a nu ne pierde în detalii despre structură, invitați, dormit la cort, spălat vase și multe altele, am ales să scriem un articol dialogat. Atât eu, cât și Horia, am ales un cuvânt care să sintetizeze tabăra pentru noi, iar mai apoi am făcut schimb de cuvinte. Prin urmare, eu am ajuns să scriu despre cuvântul *autocunoaștere*, propus de Horia, iar el a scris despre cuvântul *jertfă*, pe care l-am propus eu. Mai jos, sunt câteva dintre gândurile noastre în legătură cu ce a însemnat Tabăra ASCOR din această vară, canalizate prin prisma cuvintelor alese.

Autocunoaștere

Maria Fărcaș: Recunosc că *autocunoaștere* e un cuvânt care îmi dă de gândit, care îmi schimbă puțin perspectiva asupra experienței în sine, lucru care mă bucură, pentru că probabil aceasta era miza articolului de față – să găsim noi moduri de a vedea terenul comun care a fost Tabăra Mare. Recunosc în același timp și că e un cuvânt care mă provoacă, care nu a fost în mintea mea pe tot parcursul acestui proces, dar care capătă tot mai mult sens, pe măsură ce mă gândesc la el; *autocunoașterea* este, până la urmă, proprie oricărui tip de experiență, fie ea nouă sau familiară.

Poate că ar trebui să explic mai întâi ce înseamnă pentru mine cuvântul în general, ca mai apoi să pot să îi nișez sensurile, concentrându-mă strict la experiența de tabără. *Autocunoașterea* se află în directă legătură cu creșterea, cu extinderea și cu depășirea unor granițe interioare; e despre a te afunda în tine și a descoperi acolo ceea ce nu credeai că poate să zacă în tine, despre a fi pus în ipostaza de a vedea jocul de lumini și umbre din interiorul tău. Și cred cu tărie că acest joc de lumini și umbre poate fi întrezărit doar datorită Luminii care se revarsă în om. Deși am convenit cu Horia că o să scriem într-o manieră familială, fără trimeri academice sau note de subsol, nu pot să nu mă folosesc de o imagine pe care Mitropolitul Antonie de Suroj o folosește într-o predică despre frumusețe (Mitropolitul Antonie de Suroj, *Despre frumusețe*, traducere Diana Stănculescu, Ed. Sophia, București, 2019) și anume imaginea vitraliului. El o folosește pentru a observa modul în care Lumina lui Dumnezeu cade asupra oamenilor și ni-i descoperă învăluiri în frumusețe, asemenea luminii care intră printr-un vi-

traliu. Îndrăznesc să mă joc puțin cu această imagine a vitraliului și să o adaptez la tema *autocunoașterii*: poți să te vezi cu adevărat numai datorită Luminii pe care Dumnezeu o revarsă asupra ta, deoarece tot întinericul propriu contrastează cu lumina, care oricum nu îți era proprie, ci un dar al lui Dumnezeu

Cred, deci, că nu se poate vorbi despre *autocunoaștere* fără a lua în calcul modul în care Dumnezeu lucrează cu tine și te descoperă ție însuși. Privind asupra acestei idei astfel, văd Tabăra Mare ca pe un context ideal în care să ai ocazia să te vezi așa cum ești, să te descoperi cu bune și cu rele, în lumina rugăciunii și a împreună lucrării cu ceilalți. Aș spune chiar că tabăra este o serie de mici întâlniri cu tine, în diferite situații, în bucurii sau în greutate, prin ceilalți sau în singurătate – situații în care poți să ajungi să te cunoști și să te recunoști cu adevărat doar pentru că Harul adie printre noi și pentru că Lumina se revarsă tăhuit și în liniște peste tabără. Mai cred și că a ajunge să te cunoști sau, măcar, să te vezi puțin în adevărata Lumină, vine ca dar al *jertfei*, dar o să explorăm împreună legătura dintre cele două.

Deși nu te-ai aștepta ca o tabără să fie despre așa ceva, cred că în egală măsură cu bucuria, împreună lucrarea, comuniunea și toate celelalte cuvinte care sunt asociate în general cu ideea de tabără, Tabăra Mare este și despre *autocunoaștere*; desigur, dacă vrei să o faci să fie și despre asta, dacă alegi activ și continuu să stai ochi în ochi cu întinericul și cu lumina din tine.

Horia Burlacu-Visternicu: Mă încântă analiza oferită și exemplul foarte grăitor al Mitropolitului Antonie Bloom pe care l-ai folosit. Când i-am propus Mariei cuvântul *autocunoaștere*, m-am gândit în primul rând la ceea ce ea numește „micile întâlniri cu tine”. Nu aș fi putut să o spun mai bine, deoarece toată experiența taberei a fost pentru mine o punere față către față cu propria-mi persoană într-o puzderie de situații. Cred, de asemenea, că autocunoașterea are loc atât timp cât tu îi oferi spațiul propice să se dezvolte. Uneori, putem fi mult prea absorbiți de părerile de sine construite de-a lungul timpului, încât realizările despre noi în urma unei astfel de experiențe să ne lezeze mult prea mult pentru a le putea accepta cu inima deschisă. Aici însă intervine Dumnezeu și cred cu toată convingerea că Sfânta Liturghie zilnică și împărtășirea cu Preasfintele Taine, a jucat rolul cel mai important în a crea dispoziția necesară pentru adâncire în sine

și în autocunoaștere. Primindu-L pe Dumnezeu, primești și Lumina de care amintea Maria, iar văzându-te în contrast cu Lumina lui Dumnezeu, observându-ți toate mișcările și reacțiile mult mai acut, începi să te descoperi și să te cunoști real, în raport cu alții, în raport cu tine și, raportul în care se răsfrâng toate celelalte, în raport cu Dumnezeu.

Jertfă

Horia: Cuvântul primit mi se pare foarte definitoriu pentru tabără, întreaga tabără fiind, după părerea mea, un produs al jertfelor personale, atât ale participanților, cât și ale organizatorilor. Mă bucur că pot să scriu despre partea aceasta a taberei, care poate pentru mulți rămâne necunoscută, dar care joacă și a jucat un rol atât de important.

Din primele zile de pregătire ale taberei la Mărișel, am putut observa cu ochii mei cu cât de multă omenie și iubire ajută și se ajută oamenii între ei. Poate că în momentul acela nu realizezi, fiind înconjurat de persoane cunoscute și de prieteni, dar uitându-te în urmă îți dai seama cât de frumos e ca oameni care sunt căsătoriți, care au de predat disertația, care sunt angajați, ș.a.m.d. să își rupă din timpul lor și să lucreze nu pentru propriul lor interes, ci pentru binele tuturor participanților. Chiar dacă personal nu am putut să asist decât foarte puțin la pregătirile pentru tabără, ziua premergătoare acesteia, când toate lucrurile trebuiau puse la punct, a fost o dovadă cât se poate de clară de dragoste dezinteresată din partea voluntarilor. Ar fi de prisos să vorbesc despre cum ar trebui să fie dragostea dezinteresată, dar în momentul când cineva taie lemne o după-amiază întreagă sau curăță toate băile și bucătăria, cu zâmbetul pe buze, mi se pare că este o punere în practică cât se poate de clară a jertfei și a iubirii.

Dar nu doar la voluntari și la organizatori am văzut jertfă, ci chiar și la participanți. Bucătăria, sala de mese, spălatul vaselor și al băilor, toate aveau nevoie de voluntari, din rândul participanților, care să lucreze uneori nu doar în timpul liber, ci chiar și în timpul conferințelor sau al activităților. O mână ridicată sfios, poate cu strângere de inimă, gândindu-te că ceilalți o să facă ceva mult mai interesant decât să curețe cartofi, dar totuși jertfindu-ți timpul tău. Este o imagine care mi-a rămas în minte. Am simțit asta pe pielea mea când a trebuit să fac mâncare pentru toată tabăra, lucru care, în fond, nu s-a petrecut. Și asta nu deoarece m-am dat bătut și am plecat din bucătărie, gând care mi-a trecut de

multe ori prin cap sub acțiunea stresului, ci deoarece jertfa celorlalți a jucat un rol mult mai important decât aș fi putut juca eu vreodată, ei fiind cei care au dus de fapt, prin munca de echipă, totul la capăt. Oameni care nici măcar nu se înscriseră ca și voluntari pentru bucătărie au venit să ajute, au adus lemne și s-au ocupat de foc, au dat cu mopul, ș.a., în condițiile în care puteau la fel de bine, pe bună dreptate, să facă orice altceva.

Toate aceste lucruri au fost nemaipomenite și mai presus de toate, ziditoare. Ziditoare nu doar în relația ta cu ceilalți, pentru că de multe ori învățai să relaționezi, să lași de la tine, să îl ajuți pe celălalt când îl vedeai că nu poate; ci și în relația ta ca și creștin cu Dumnezeu. Afirmția filocalică conform căreia începi să Îl iubești pe Dumnezeu când începi să îl iubești pe aproapele a prins forme și nuanțe cât se poate de clare de-a lungul taberei. Am rămas cu un gând întipărit în minte, anume: jertfindu-te pe tine, Îl faci mai mult loc înlăuntrul tău lui Dumnezeu, și, poate uneori, să îi dai o mână de ajutor aproapelui tău e echivalentul unui Acatist de Slavă.

Maria: Mă bucur mult că ai scris despre partea concretă a taberei, eu am tendința de a mă pierde în ideatic și de a uita să mă mai concentrez și pe palpabil. Mi se pare extrem de important că ai adus în discuție exemple concrete de jertfă, pentru că mai presus de toată latura teoretică a ideii în sine, se află modul în care oamenii au fost prezenți în tabără, vii prin jertfa lor și prin felul în care au ales să ajute și să se implice direct. În contextul vremurilor în care trăim, am impresia că e tot mai greu să meditezi asupra *jertfei*, cu atât mai mult să încerci să o practici, dar cred că în tabără și, prin extensie, în ASCOR, poți să găsești contexte pentru a face această jertfă, pentru a fi acolo în primul rând pentru celălalt. Pentru mine, tabăra a fost o reactualizare a ideii de jertfă, o revigorare a modului în care mă poziționez față de acest aspect central al vieții duhovnicești. *Jertfa* este, pentru mine, singurul lucru pe care am garanția că pot să îl fac cât mai deplin cu putință pentru oameni și, în prelungire, pentru Dumnezeu. Mi se pare minunat cum în momentele în care renunți la tine pentru a fi acolo pentru celălalt, altcineva se găsește să fie acolo pentru tine, iar tot acest ciclu de prezențe împărtășite cu aproapele, e acoperit și preschimbat prin căldura și lumina prezenței lui Hristos în mijlocul tuturor. Cu riscul de a mă repeta, văd ca minunat modul în care jertfa noastră, mică și șchioapă, așa cum a fost ea, ne-a fost încununată zi de zi prin Jertfa Liturgică, prin jertfa deplină a lui Hristos, care ni Se dă prin Sfintele Taine ca întărire și ca model; Sfânta Liturghie a fost și este cea care a ridicat, de fapt, osteneala noastră la nivel de *jertfă*.

Echipa: Tatiana Onilov
Anca-Maria Bica, Bogdan Herțeg,
Maria-Magdalena Goia, Maria Fărcaș
Adresa ASCOR: Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca
ISSN: 1224-0567
Redacția FILOCALIA: Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com